

Erasmus+/Gençlik Programı'nın Kanıta Dayalı Analizi – RAY Network

Ana Eylem 2'nin etkisiyle ilgili araştırma projesi: Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İŐ Birliği (RAY-INNO)

Ülke Raporu – Türkiye

Kasım, 2019

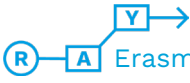

Erasmus+

www.ua.gov.tr

@ulusalajans

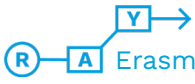

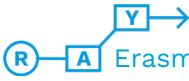
Erasmus+/Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi
RAY Network

Ana Eylem 2'nin etkisiyle ilgili araştırma projesi:
Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İş Birliği (RAY-INNO)

Ülke Raporu – Türkiye

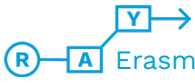
Kasım, 2019

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	1
Örnek Vaka #1 BIOMIMESIS	5
Örnek Vaka #2 REACH OUT	13
Örnek Vaka #3 SOCIAL CIRCUS	19
Örnek Vaka #4 SOCIAL ENTREPRENEURSHIP FOR YOUNG COMMUNITY MEDIA MAKERS	29
Örnek Vaka #5 SIGN LANGUAGE SPEAKING TOUR GUIDES	37
Örnek Vaka #6 KNOW YOUR IMPACT	47
Sonuçlar.....	53

Giriş

Bu ülke raporu, “Ana Eylem 2’nin etkisiyle ilgili araştırma projesi: Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi İçin İş Birliği (RAY-INNO)” başlıklı ulus ötesi araştırma girişiminin bir parçası olarak hazırlanmıştır. RAY-INNO projesi, Erasmus+/Gençlik Programı’nın Araştırmaya Dayalı Analizi-RAY Ağı kapsamında 16 RAY network üyesinin katılımıyla 2019 yılında başlatılan araştırma projelerinden biridir .

RAY-INNO proje ekibi bu araştırma projesinin amacını, “gençlik sektöründe ve ilgili alanlarda yenilikçiliği ve örnek uygulamaları özendirip geliştirmenin bir aracı olarak Erasmus+/Gençlik (E+/YiA) Stratejik Ortaklık projelerinin rolünün, etkisinin ve potansiyelinin ortaya çıkarılması” olarak tanımlamıştır. Araştırma hedefleri ise bu amaç çerçevesinde şöyle tanımlanmıştır:

- 1) Ana Eylem 2 (KA2) aracılığıyla finanse edilen ulus ötesi projelerin gençlik sektörü üzerindeki etkisinin gerek yenilikçiliğin geliştirilmesi gerekse örnek uygulamaların güçlendirilmesi açısından ortaya çıkarılması ve
- 2) Gençlik sektöründe yenilikçiliği geliştirme ve örnek uygulamaları güçlendirme açısından yüksek düzeyde etki yaratan ulus ötesi Stratejik Ortaklıkların temel özelliklerinin ortaya konulması.

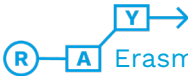
RAY-INNO araştırma projesinin tasarımının ve uygulanmasının belirlenmesinde aşağıdaki araştırma soruları geliştirilmiştir.

- Ulus ötesi Stratejik Ortaklıklar, kendi projeleri bağlamında yeniliği ve iyi uygulamayı ayrı ayrı nasıl tanımlamıştır?
- Ulus ötesi Stratejik Ortaklıklar yenilikçiliğin geliştirilmesine ve örnek uygulamaların güçlendirilmesine nasıl destek verilmesini öngörüyor?
- Ulus ötesi Stratejik Ortaklıkların sonuçları – fikri çıktılar ve/ ya da örnek uygulamalar – genel olarak nasıl paylaşıyor ve paylaşımına yönelik bu yaklaşımlar ne ölçüde yeterli sayılabilir?

- Yenilik ve iyi uygulamalar, bir projenin uygulanması için kurulan ortaklığın ötesinde, projenin özel gençlik çalışması bağlamında ve aynı zamanda daha geniş anlamda gençlik sektöründe nasıl etkiye sahiptir?
- Proje sonuçlarının gençlik çalışmasına ve gençlik politikası söylemlerine başarılı biçimde dönüştürülmesine, belirli bir projeye katkı sağlamanın ötesinde, projenin en fazla hangi özellikleri katkıda bulunuyor?

RAY-INNO'nun ana bileşeni ulusal düzeyde vaka çalışmalarının geliştirilmesi olmuştur. Söz konusu vaka çalışmaları, yeniliğin ve iyi uygulamaların geliştirilmesi, projelerin etraflı bir incelemesinin yapılması için ulus ötesi Stratejik Ortaklık (KA2) projelerine odaklanacak şekilde planlanmıştır. Burada öncelikle belli başlı proje belgeleri (uygulamalar, raporlar, ürünler), sonra da anahtar proje paydaşlarıyla yapılan araştırma amaçlı görüşmeler temel alınmıştır. Bu görüşmelerin yapıldığı kişiler arasında projeleri uygulayan aktörlerle birlikte belirli bir projenin gençlik çalışması, gençlik politikası ve daha geniş anlamda gençlik sektörü üzerindeki etkisini belirli bir bağlama yerleştirebilecek aktörler yer almaktadır.

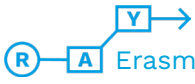
RAY-INNO araştırma tasarımı doğrultusunda Türkiye'ye ilişkin araştırma tasarımında, E+/YiA Türkiye Ulusal Ajansı tarafından 2014 ile 2016 yılları arasında finanse edilen altı adet ulus ötesi Stratejik Ortaklık (KA2) projesi seçilmiştir. Vaka çalışmasına konu olacak projelerin seçimi E+/YiA Türkiye Ulusal Ajansı tarafından ulus ötesi araştırma ekibiyle birlikte yapılmıştır. Projelerden üçünün koordinasyonu üniversiteler, biri bir vakıf, ikisi de dernekler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde analize uygun yalnızca bir KA2 örnek uygulama değişimi projesi olduğundan ve bu projeye ilgili olarak irtibat kurulan kişiler çalışmada yer alamayacaklarını belirttiklerinden, incelenen tüm projeler KA2 yenilikçilik projesidir. Seçilen her proje için 2019 yılı Haziran ve Temmuz aylarında araştırmaya dönük 2-3 görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde, RAY-INNO koordinasyon ekibi tarafından hazırlanan görüşme protokolleri kullanılmıştır. Kendileriyle görüşülen ana paydaşlar arasında projeleri uygulayan aktörlerle birlikte

projenin gençlik çalışması, gençlik politikası ve ideal olarak bunun uygun olduğu yerlerde daha geniş anlamda gençlik sektörü üzerindeki etkisini belirli bir bağlama yerleştirebilecek aktörler yer almıştır.

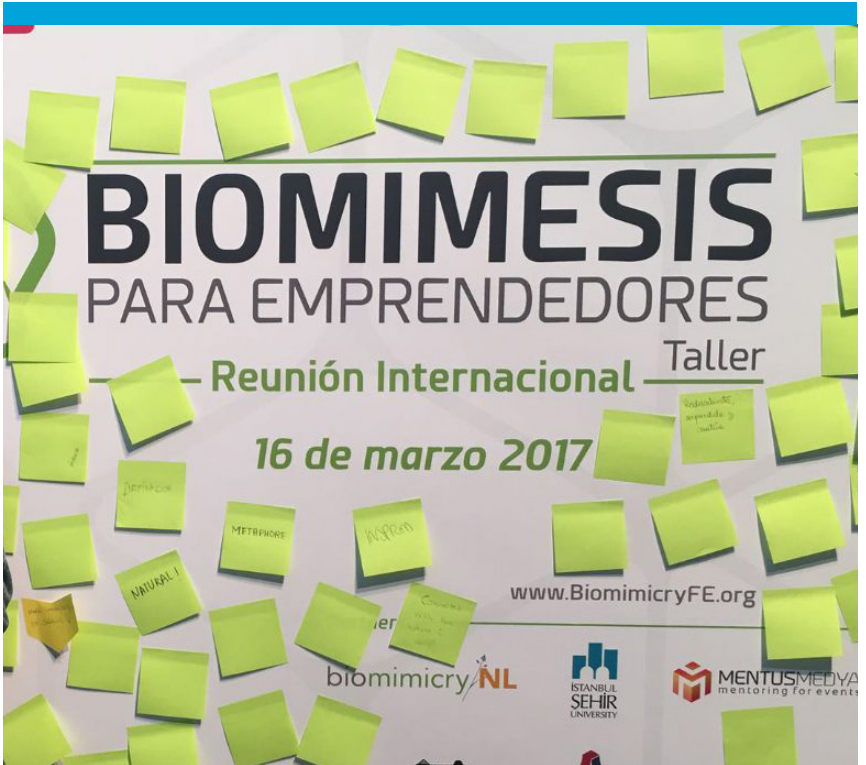
Sonuç olarak bu raporda E+/YiA Türkiye Ulusal Ajansı tarafından finanse edilen altı ulus ötesi Stratejik Ortaklık (KA2) projesi ile ilgili altı vaka çalışması yer almaktadır. Araştırmalar, görüşmeler yoluyla toplanan nitel verilerin analiziyle birlikte temel proje belgeleri ve her proje için kamuya açık web siteleri, proje çıktıları, vb. belgeler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Tek tek vaka çalışmalarından çıkartılan sonuçlar RAY-INNO'nun başlıca araştırma soruları doğrultusunda, RAY-INNO araştırma projesinin 16 katılımcı ülkesinin bulgularıyla gerçekleştirilecek olan ulus ötesi analize girdi sağlayacak şekilde yapılandırılmıştır.

Vaka çalışmalarındaki içerik ve kullanılan dil açısından iki konu üzerinde durulması gerekmektedir. Birincisi, proje ekiplerinin kendi farklı belgelerinde ve görüşmelerde kullandıkları kavramlar, ifadeler ve açıklamalar (örneğin "mülteciler", "savaş çocukları" gibi) vaka çalışmalarının anlatımında olduğu gibi muhafaza edilmiştir. Bunun nedeni, projelerin uluslararası/ulus ötesi özellikleri nedeniyle bu kavramların yalnızca Türkiye'deki durumla sınırlı kalmaması ve proje ortakları arasındaki ortak bir anlayışa işaret etmek üzere kullanılmasıdır. Ayrıca, kullanıldıkları şekliyle bu kavramlar aynı zamanda projelerin yenilikçi yönlerinin bir parçası olarak da yorumlanabilir. İkincisi, proje belgelerinde verilen istatistikler ya da veriler, projelerin daha geniş bağlamının tanımlanmasında veri alınmıştır. Bunun gerekçesi, istatistiklerin ve verilerin, proje ortaklarının projeleri aracılığıyla hedef almayı önerdikleri toplumsal sorunların boyutlarına ilişkin algılarının bir parçası olarak sunulmuş olmalarıdır. Söz konusu istatistiklerin/verilerin geçerliliğinin ya da kaynaklarının sorgulanmamasının nedeni de budur.

Erasmus+ Gençlik Projelerinin Kanıta Dayalı Analizi

ÖRNEK VAKA #1

Özet:

Proje, girişimciliği “biyomimikri” kavramıyla birleştirerek ilham verici bir perspektif geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını amaçlamaktadır. Proje, Türkiye ve Avrupa’daki iş çevrelerinde

Projenin bağlamını, yeni bir kavram olarak “biyomimikri”nin gençlere gençlik girişimciliğini geliştirecek bir biçimde tanıtılması oluşturmaktadır.

bugünün ve geleceğin genç girişimcileri olarak gençleri hedeflemektedir. Proje geniş bir e-öğrenme içeriği ve platformu (web sitesi) geliştirmiştir ve burada

videolar, dersler, küçük sınavlar, vb. yer almaktadır. Fikri çıktılar, hem gençlik kamplarının katılımcıları gibi heterojen gençlik gruplarına, hem de mühendislik bölümlerinin öğrencileri gibi homojen gruplara yönelik çoğaltıcı/yaygınlaştırıcı etkinliklerle yaygınlaştırılmıştır.

Bağlam ve Hedefler:

Projenin bağlamını, yeni bir kavram olarak “biyomimikri”nin gençlere gençlik girişimciliğini geliştirecek bir biçimde tanıtılması oluşturmaktadır. Bu açıdan, biyomimikrinin mottosu olarak “doğadan öğrenme” ve sürdürülebilir ve yaratıcı tasarımlar oluşturmak üzere doğanın unsurlarına özenme, iş ekosistemi ve girişimcilik bakımından esin verici sayılmaktadır. Dolayısıyla, eğitim amaçları için kullanılacak e-öğrenme materyalleri geliştirerek biyomimikrinin girişimcilik kavramı ile kaynaştırılması projenin başlıca hedefi olarak belirlenmiştir. Projenin hedef kitlesini 18-35 yaş grubundan gençler oluşturmaktadır. Bu hedef kitle hem “farklı eğitim geçmişleri, konuları ve sosyal düzeyleri, cinsiyetleri ve dezavantajlı olma durumları açısından” heterojen, bir grup mühendis olarak henüz kariyerlerinin başındaki gençler olmaları dolayısıyla homojen bir grup sayılmaktadır.

Projeye beş ülkeden sekiz ortak katılmıştır. Bu katılımcılardan üçü özel olarak biyomimikri konusunda çalışmaktadır. Ortaklar arasında hükümet dışı kuruluşlar, üniversiteler ve işletmeler yer almaktadır.

Yaklaşım ve çıktılar:

Projenin yenilikçi yönü, görüşülen kişiler tarafından biyomimikrinin girişimcilikle kaynaştırılması olarak tanımlanmıştır. Bu kişilerden ikisinin belirttiği gibi, yenilikçi düşünce gençler açısından (özellikle Türkiye’de) bir ihtiyaç sayılmakta ve biyomimikri konusunda Türkçe materyal bulunmaması da doldurulması gereken bir boşluk olarak görülmektedir.

Projenin fikri çıktısı, ilk olarak, e-öğrenme materyallerinin içeriğinin geliştirilmesi, ikinci olarak da eğitimin içeriğini paylaşmak üzere bir çevrimiçi platformun oluşturulmasıdır (<http://biomimicryfe.org/>). Proje, ilgi duyan tüm yararlanıcıların erişimine açık bir eğitim web sitesi olarak bir web sayfası oluşturmayı başarmıştır. Üç dilde (İngilizce, İspanyolca ve Türkçe) eğitim materyalleri ve interaktif öğrenme unsurlarını içermektedir.

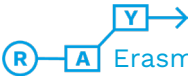
Temel ve ileri düzeyler için toplam 350 dakika uzunluğunda 45 video dâhil olmak üzere, e-öğrenme eğitim araçları (çevrimiçi dersler) hazırlanmıştır. Başlangıçta bu materyallerin her birinin 20-30 dakika uzunluğunda 20 videodan oluşması planlanmıştır. Ancak, bütçede yapılan kesintiler ve proje ortaklarının etkili öğrenme ilkeleri ışığında eğitimin içeriğini yeniden değerlendirmeleri sonucunda 12 öğrenme konusu belirlenmiş ve toplam 45 video hazırlanmıştır. Bunlar bazı ekstra materyaller, açılış konuşması dersleri ve sınav modülleri ile desteklenmiştir. Ayrıca, görüşme yapılan bir kişi tarafından videoların çoğunlukla gençlerden oluşan ekipler tarafından hazırlandığı belirtilmektedir.

Sonuçlar ve etki:

Projedeki çevrimiçi platformun erişim alanı, ziyaretçilere ve üyelere ilişkin istatistiklerle ve web sitesine eklenen bir modülle belirlenmiştir. Bununla birlikte proje yalnızca e-öğrenme web sitesi için içerik geliştirilmesine ve bunun platform aracılığıyla yaygınlaştırılmasına odaklanmamış, ayrıca Türkiye, İspanya ve Hollanda’daki eğitim seminerleri, bilgilendirici paneller ve çalıştaylar gibi çeşitli çoğaltıcı

etkinliklere de yer vermiştir. Söz konusu etkinliklerin bir bölümü projenin başlangıçtaki adımında, e-öğrenme platformunun içeriği ve yapısı konusunda katılımcılardan geri bildirim alacak şekilde düzenlenmiştir. Kimi faaliyetler girişimcilik ekosistemi için biyomimikriyi eğitim kurumları aracılığıyla tanıtma ve yaygınlaştırma ve kuluçka merkezleri başlatma amacıyla gerçekleştirilirken, diğer faaliyetler projenin çıktılarını daha geniş kitlelere ulaştırma amacını taşımış, bu amaçla faaliyetlere farklı üniversitelerden, uluslararası kuruluşlardan ve işletmelerden konuşmacılar davet edilmiştir.

Belki de gençlik çalışmalarına ilişkin yaygınlaştırma faaliyetlerinden en önem taşıyanı Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın (GSB) Türkiye'nin değişik bölgelerinde düzenlenen gençlik kamplarında gerçekleştirilen yaygınlaştırma faaliyetleridir. GSB ile iş birliği projenin tasarımında düşünülmemiş olmakla birlikte, bu iş birliği proje uygulama sürecinde ortaya çıkan ihtiyaç temelinde kişisel temaslarla başlatılmıştır. Görüşülen kişilerden birinin belirttiği gibi, bu ihtiyaç, öğrenme materyalleriyle bunların gençler tarafından fiilen kullanılması arasındaki kopukluğun giderilmesi düşüncesinden kaynaklanmıştır. Bu soruna yanıt vermek için gençlerin eğitim materyallerine uyumunu sağlamaya yönelik ek çalıştaylar düzenlenmiştir. Bu faaliyetler, görüşülen kişilerden biri tarafından, "temas noktaları" yaratarak ve gençlerin proje konusuna yönelik ilgilerini artırarak proje çıktılarının etkisini artıran bir aktör olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda öğrenme materyalleri aynı zamanda farklı mesleki geçmişe sahip (mühendisler, doktorlar, yazılım geliştiricileri) gençlerin özel ihtiyaçlarına da uyarlanmıştır. Bu faaliyetler hem daha heterojen gruplarla (örneğin gençlik kamplarına katılanlar) hem de daha kariyer odaklı homojen gruplarla gerçekleştirilmiştir. Proje ekibinin, gençlik kampları aracılığıyla Türkiye'nin dört bir yanından 18-25 yaş grubuna mensup 700'den fazla gence ulaştığı belirtilmektedir. Bu tür yaygınlaştırmanın önemli bir sonucu, projenin girdilerine yönelik bir değerlendirme mekanizması olarak gençlik kampı katılımcıları ile gerçekleştirilen mini araştırmalar ("deneyim formları" adı verilmiştir) olmuştur. Mini araştırmaların

sonuçları, katılımcıların %95'inin girdiyi ilham verici ve teşvik edici bulduğunu, ancak daha ileri düzeyde eğitim faaliyetlerine ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Nihayet, proje ekibi gençlik kampı katılımcılarıyla kısa bir video da hazırlamıştır. “Etki analizi” kapsamındaki bu çalışma, katılımcıların girdinin içeriğine, yani biyomimikriye ilişkin görüşlerinin, proje girdisinin gençliğin güçlenmesi üzerindeki etkisini belirleyecek şekilde ele alınmasıyla gerçekleştirilmiştir (<https://www.youtube.com/watch?v=qAYYd9OyO1A&t=3s>).

Buna ek olarak, başta dört yaygınlaştırma toplantısı planlanmış olmasına rağmen, proje ekibi sonuçta üç ülkede 13 yaygınlaştırma toplantısı düzenlemiştir. Projenin ana hedef grubu gençlerken projenin etki alanı gençlik çalışmasının ötesine geçmiştir. Proje, bilim topluluğu ile sanayi sektörü arasındaki iş birliği için kanallar yaratmıştır. Proje, özellikle mühendislik bölümlerinin öğrencileri için farklı üniversitelerde oturumlar düzenlemiştir. Ek olarak, bir üniversitenin teknoparkındaki bir girişimcilik yarışması sırasında düzenlenen çalıştay, projenin yaygınlaştırılmasına yardımcı olmakla kalmamış, görüşülen kişilerden birinin belirttiği gibi, ayrıca proje koordinatörlerine biyomimikri tasarımı alanında bir yarışma düzenleme fikri vermiştir. Son olarak, kimi çalıştaylarda (örneğin Madrid'dekinde) bir girişimcilik aracı olarak biyomimikrinin yaygınlaştırılmasında “uygulamalı yaklaşımın” benimsenmesini sağlayacak vaka çalışmalarına da yer verilmiştir.

Görüşmeler, projenin “gelecekteki projelere ilk adım” olarak algılandığını ve proje ekibinin üniversiteler ve kurumsal danışmanlık hizmetleriyle resmi eğitim programları oluşturma konusunda istekli olduğunu göstermektedir. Kendisiyle görüşülen bir kişi, Millî Eğitim Bakanlığı ve UNDP Türkiye gibi kurumların bazı temsilcilerinin, proje temasının yanı sıra proje aracılığıyla geliştirilen öğrenme içeriğine ilgi gösterdikleri ve gelecekte birlikte çalışmanın yolları hakkında daha fazla bilgi istediklerini belirtmiştir.

Bu bağlamda özellikle belirtmek gerekirse proje koordinasyon ekibinin üyeleri Türkiye’de biyomimikri alanında bir dernek kurma ve konuyla ilgili faaliyetlerini gelecekte daha fazla

sürdürmeye kararlı olduklarını belirtmek de önemlidir. Bunun, proje tarafından oluşturulan eğitim sisteminde süreklilik sağlayacağı düşünülmektedir.

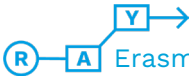
Başarı faktörleri

Projenin başlıca başarı etkenlerinin aşağıda belirtilen ögelere dayandığı gözlenmiştir:

- Proje ekibi, konunun, yani biyomimikrinin, gençlerin dikkatini çeken ve onları farklı şekillerde güçlendirme potansiyeline sahip önemli bir konu olduğuna dair güçlü bir algıya sahiptir.

Projenin konusu / teması konusunda geniş uzmanlığa sahip kuruluşlar arasında proje ortaklarından üçü seçilmiştir.

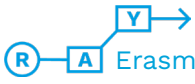
- Buna göre, projenin konusu / teması konusunda geniş uzmanlığa sahip kuruluşlar arasında proje ortaklarından üçü seçilmiştir. Böylelikle, e-öğrenme içeriğinin geliştirilmesi ve e-öğrenme platformunun kurulması gibi işlerin profesyonel ve organize biçimde gerçekleşmesi sağlanmıştır.
- Proje uygulaması sırasında e-öğrenme platformunun ve materyallerinin kullanımının kolaylaştırılmasına yönelik olarak daha ileri düzeyde girişimlere/faaliyetlere duyulan ihtiyacın belirlenmesi, gençlik çalışması bağlamında yenilikçiliğin geliştirilmesine önemli katkı sağlamıştır. Örneğin, proje çıktılarının Gençlik ve Spor Bakanlığı gençlik kampları aracılığıyla yaygınlaştırılmasının, önceden belirlenmiş bir faaliyet olmamasına rağmen, projenin etki alanını genişletme açısından başarılı bir müdahale olduğu ortaya çıkmıştır.
- Proje faaliyetleri aynı zamanda yararlanıcıların geri bildirimlerini alma ve daha ileri eğitim ihtiyaçlarını belirleme açısından bir fırsat olarak görülmektedir. Proje başlangıcında planlanmamış olmasına rağmen, dağıtılan değerlendirme formları ve yaygınlaştırma faaliyetleri sırasında hazırlanan kısa videoların da projenin etkisini test etmek için başarılı olduğu kanıtlanmıştır.

- Proje daha homojen ve heterojen hedef gruplara dokunmayı başarmıştır. Bu da projenin fikri çıktılarının gençlik çalışmalarında veya daha geniş gençlik sektörlerinde (bu durumda yükseköğretim kurumları) diğer kitlelere uyarlanabilirliğini göstermiştir.

Projenin başarısını olumsuz yönde etkileyebilecek önemli bir konu, görüşülen kişilerden biri tarafından, proje ortakları arasında iş bölümü sağlanmasına ilişkin ortak bir anlayış yaratmanın güçlüğü şeklinde ifade edilmiştir. Görüldüğü kadarıyla bu tür bir anlayışın ve sağlıklı bir iletişimin oluşturulması projenin başında belirli bir zaman almış, proje ekibi buna yönelik fazladan bir enerji harcamak zorunda kalmıştır. Ancak, ortakların rolleri netleştikçe uygulama da daha sorunsuz yürümeye başlamıştır. Böylece yeni bir proje gündeme geldiğinde ortaklar arasında daha iyi bir diyalog kurulması açısından, tarafların birbirlerini daha iyi tanımak için daha fazla zaman ayıracıklarını belirtmişlerdir.

Proje ortakları arasında iş bölümü sağlanmasına ilişkin ortak bir anlayış yaratmanın güçlüğü.

ÖRNEK VAKA #2

Özet:

Bu proje uygun bir zamanda ve önemli bir şekilde mülteciler ve göçmenlere odaklanmaktadır. Mülteci ve göçmenlerle “temas kurmak” için gençlik çalışanlarının bilgi, beceri ve yetkinliklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Proje ekibi, gençlik çalışanlarının kendilerini göçmen ve mülteci gençlerle çalışmaya hazır hissetmek için içerik ve materyaller yaratmaya ve gençlik

Gençlik çalışması sektöründe somut bir şey yaratmak için, mülteci ve göçmen gençlerle nasıl çalışılacağına ve kullanılacak araçlara ilişkin bir eğitim düşünülmüştür. İkinci yön ise yöntemlerde yenilikçiliktir. Gerçi mülteci gençler konusunda çok sayıda materyal ve araştırma mevcuttur; ne var ki bunlardan hiçbiri göçmen ve mülteci konularında yaygın (non-formal) ve enformel (informal) yöntemler uygulanması konusunu ele almamaktadır.

çalışanlarının, özellikle göçmen gençliğin ihtiyaçları, varlıkları, zorlukları ve güçlü yönleri ile ilgili gerekli bilgi ve becerileri kazanmalarına yardımcı olabilecek bir eğitim programı üzerinde çalışılmıştır. Bu tür bir “temas kurma” çabası projenin temeli olarak alınmıştır.

Bu projede yenilikçiliğe yaklaşım, görüşülen kişilerin de belirttikleri gibi, iki yönlüdür: Bunlardan birincisi, uygulamada yenilikçiliktir. Gençlik çalışması sektöründe somut bir şey yaratmak için, mülteci ve göçmen gençlerle nasıl çalışılacağına ve kullanılacak araçlara ilişkin bir eğitim düşünülmüştür. İkinci yön ise yöntemlerde yenilikçiliktir. Gerçi mülteci gençler konusunda çok sayıda materyal ve araştırma mevcuttur; ne var ki bunlardan hiçbiri göçmen ve mülteci konularında yaygın (non-formal) ve enformel (informal) yöntemler uygulanması konusunu ele almamaktadır.

Bu vaka çalışması, Avrupa'nın farklı yerlerinden ortakları bir araya getirdiği, herkesle ilgili bir konu üzerinde çalıştığı ve gençlik çalışmalarında günlük olarak kullanılabilir çok somut bir materyal oluşturduğu için başarılı bir çalışma olarak kabul edilmektedir.

Bağlam ve Hedefler:

Bu projede kapsam net bir şekilde tanımlanmıştır: En başta Suriye'deki durumdan kaynaklanmak üzere mülteci akını Türkiye ve diğer Avrupa ülkeleri açısından bir dizi güçlük

yaratmıştır. Proje belgeleri Türkiye’de yaklaşık 3,5 milyon Suriyeli mülteci bulunduğunu, bu mültecilerin %50’sinin 18 yaşından küçük olduğunu göstermektedir. Mülteci akını bizzat bu durumu deneyimleyen (örneğin Yunanistan) veya deneyimleme ihtimali olan diğer Avrupa ülkelerini de etkilemiştir. Meselenin siyasetten ekonomiye kadar toplumun her yönüne ilişkin sonuçları ve yansımaları olacağı değerlendirilmektedir. Sorunun karmaşıklığı ve boyutu nedeniyle sivil toplumun tüm kesimlerinin katılımı ve harekete geçmesi gerektiği düşünülmektedir. Ne var ki proje belgeleri, normal olarak göçmen veren bir ülke sayılan Türkiye’nin bu kadar fazla sayıda mülteciye ya da göçmene ev sahipliği yapma açısından pek az deneyime sahip olduğuna işaret etmektedir. 2011 yılından başlamak üzere Türkiye’de genel olarak sivil toplum, özel olarak da gençlik sektörü bu tür gruplarla çalışma anlamında yeterlilik sahibi ve eğitilmiş insanlara yönelik büyük bir talep ve ihtiyaçla karşı karşıyadır.

Bununla bağlantılı olarak, projenin çıkış noktası, gençlik çalışanlarının büyük sayılara ulaşan mültecilerle çalışmak için hangi yeterliliklere sahip olmaları gerektiğinin belirlenmesidir. İkinci hedef ise mültecilerle çalışacak gençlere söz konusu yeterliliklerin hangi yöntemlerle ve yaklaşımlarla kazandırılacağına kararlaştırılması ve bu yöntem ve yaklaşımların tasarlanmasıdır. Son olarak proje, mültecilerle çalışırken gençlik çalışanlarının kullanabilecekleri yaygın ve enformel eğitim araçlarının geliştirilmesini hedeflemiştir.

Yaklaşım ve çıktılar:

Proje yenilikçiliğe iki düzeyde yaklaşmıştır: Daha önce var olmayan ve gençlik çalışmasına uygulanabilecek bir şeyi yaratma anlamında “uygulama” ve kullanılabilir yeni yöntemler geliştirme anlamında “metodoloji”.

Çıktı olarak tasarlanan ve üretilen “temas kurma” materyallerinin ders anlatımı/yaparak öğrenme/oyunlaştırma/görsel-işitsel öğrenme olmak üzere dört öğrenme tarzının hepsine hitap etmesi yenilikçidir. Doğrudan mülteci gençlerle çalışmaya odaklanmayan mevcut materyaller nadiren bu dört unsuru da kapsamaktadır. Eğiticilerin el kitabı ve üretilen eğitim araçları bu projeye kadar mevcut değildi. Ortaklar bu

projeden önce birbirlerini tanıyorlardı ve değişen derecelerde de olsa benzer ve uyumlu bir yenilikçilik anlayışına sahip olduklarının farkındaydılar. Proje süresince bu ortak anlayış daha da geliştirilmiş ve bir ölçüde değiştirilmiştir. Asıl nokta ihtiyaç analizinin tamamlanmasıydı: bu analiz, sahada böyle bir eğitim materyalinin ve içeriğinin olmadığını göstermiş ve kanıtlamıştır. Ortakları, projenin yenilikçi boyutuna yöneltmeye ve bunu sağlamaya çalışmıştır. Projenin tasarım aşamasında sahada bu tarz bir hedefi olan gençlik çalışması materyalinin bulunmadığı bir hipotezken ihtiyaç analizinden elde edilen bulgular bu hipotezi doğrulamıştır.

Görüşülen kişiler ihtiyaç analizinin aynı zamanda yenilikçilik boyutuna da katkı sağladığını belirtmiştir. Raporun sonuçları, eğitimlerin içeriğinde gerekli değişiklikleri yapmalarını ve bu içeriği güncellemelerini mecbur kılmıştır. Her bir modülde yer alan faaliyetler dört öğrenme tarzından en az ikisini içerecek şekilde gözden geçirilmiş ve yeniden düzenlenmiştir. Pilot aşamada sürece katkıda bulunmuş, proje sahadan gelen geri bildirimlere dayanarak kendini revize etmeyi sürdürmüştür.

Sonuçlar ve etki:

Proje aşağıdaki hedeflerin gerçekleştirilmesinde başarılı olmuştur:

- genç göçmenler ve mültecilerle çalışan gençler için yenilikçi bir eğitim müfredatının geliştirilmesi.
- gençlik çalışanlarının bu yeni müfredat kapsamında eğitilmesi.
- gençlik çalışanlarının göçmen ve mülteci çalışmaları alanındaki profesyonel bilgilerinin ve deneyimlerinin artırılması.
- eğitim materyallerinin ve araçlarının dört dilde ve çevrimiçi olarak geliştirilmesi.

Ayrıca, geliştirilen materyalin nasıl kullanılacağı konusunda gençlik çalışanlarına ve eğitimcilere yol gösteren bir eğitici elkitabı mevcuttur. Eğitimcilerin elkitabı da yenilikçiliği geliştirecek şekilde tasarlanmıştır: Nihai kullanıcılar, bu elkitabını kendi gerçeklikleri ve ihtiyaçlarına göre geliştirip uyarlamaya özendirilmektedir.

Proje ayrıca, mülteci ve göç konusunda çalışan bireyler ve kuruluşlardan oluşan fiili bir ağ oluşturmuştur. Ayrıca üniversite-sivil toplum diyaloguna da katkıda bulunmuştur. Bilgi ve kanıt üreten bir kurum olarak üniversite, projenin bir parçası olan sivil toplum temsilcileri açısından daha erişilebilir hale gelmiştir. Bu projenin katılımcılarından bazıları, mülteciler ve göç konusunda farklı biçimlerde olmak üzere (yaz okulları, webinarlar, vb.), eğitim ve öğretime devam etmiştir.

Mültecilerle ilgili çalışmalarda ilgili materyallere duyulan büyük ihtiyaç dolayısıyla proje gençlik sektörünün ötesinde de ilgi çekmiştir. Türkiye'deki sosyal hizmetler sektörü bu proje kapsamında hazırlanan eğitim araçlarını kendi personel eğitimlerinde benimsemeye ve kullanmaya başlamıştır. Farklı koşullarda mültecilerle de ilgilenmek zorunda olan sağlık sektörü temsilcileri projeye pilot aşamasında katılmış ve mülteci ile ilgili kendi çalışmalarında materyalleri kullanmaya / almaya başlamışlardır. Proje aynı zamanda sağlık sektöründe konuya ilişkin farkındalık ve bilgi düzeylerinin artmasına da katkıda bulunmuştur.

Başarı faktörleri:

Projenin başarısının aşağıdaki faktörlerden kaynaklandığı görülmektedir:

- Ortaklar, güçlü bir ortak ilgi ve deneyime sahiptir. Ortaklar aynı zamanda sahadaki ihtiyaçların neler olabileceğinin ve neyin eksik olduğunun da farkındadır.
- İhtiyaç analizi raporu, neye ihtiyaç duyulduğunun ve bu ihtiyacın karşılanmasında en iyi yolun ne olacağına belirlenmesinde önem taşımaktadır. Rapor ayrıca böyle bir materyalin ve uygulamanın mevcut olmadığı konusunda yenilik boyutunun teyidinde de önemli rol oynamaktadır.
- Proje, sahadan ve pratikten gelen geribildirim izleme konusunda çok dikkatli yürütülmüştür. Yukarıdan aşağıya yaklaşımdan titizlikle ve bilinçli olarak kaçınılmıştır.

Paydaşların kapsamlı bir öz değerlendirme yapmış oldukları görülmektedir. Projelerinin bazı eksikliklerinin farkındadırlar ve görüşmelerde kimi hususları farklı biçimde yapacaklarını belirtmişlerdir.

Materyal, ihtiyaç analizinden hareketle geliştirilmiş, pilot aşama sırasında birkaç kez gözden geçirilip güncellenmiştir.

- Ulusal ve yerel gerçeklikler dikkate alınmıştır. Örneğin; Yunanistan'da gençlik çalışanları mülteci gençlerle çalışma konusunda daha deneyimliler ve bu alanda daha ileri yaklaşımlara ihtiyaç duymuşlardır.

Paydaşların kapsamlı bir öz değerlendirme yapmış oldukları görülmektedir. Projelerinin bazı eksikliklerinin farkındadırlar ve görüşmelerde kimi hususları farklı biçimde yapacaklarını belirtmişlerdir. Gündeme getirdikleri en önemli nokta ise öz-sürdürülebilirlik boyutudur. Materyaller Arapça olarak mevcut değildir ve kendileri de mülteci konumunda olan gençlik çalışanlarının kullanabilecekleri şekilde hazırlanmamıştır.

Paydaşlar projeyi tekrar uygulama gibi bir durum olması halinde, bunu mültecilerin ve gençlik çalışanlarının bölümlere ayrılmayacakları ve mültecilerin projenin tüm seviyelerine dâhil olacakları şekilde gerçekleştireceklerini belirtmiştir. Görüşülen kişiler ayrıca Suriyeli gençlik çalışmacıları gençlik çalışanları tarafından kullanılmak üzere içeriği mutlaka Arapça dilinde de hazırlayacaklarını belirtmiştir.

Yapılan görüşmeler paydaşların ayrıca proje ekibinin kompozisyonunayönelik eleştirileri olduğunu da göstermektedir. Kendileriyle görüşülen kişiler, projenin etki alanını genişletme açısından Almanya, Fransa ve İspanya gibi belli başlı Avrupa ülkelerinden bir ortağı da mutlaka projeye dâhil edeceklerini ifade etmiştir.

Projenin yaygınlaştırma stratejisi açısından görüşülen kişiler de kritik bir öneme sahiptir. Bu kişiler, projenin kaliteli ve daha önce mevcut olmayan materyal ürettiğini, ancak bu materyalin gençlik çalışmalarına ve eğitim camiasına umdukları ölçüde ulaşamadıklarını belirtmişlerdir. Son olarak, ihtiyaç analizi raporunun politika belirleme düzeyine kadar ulaşması amaçlanmadığı halde bu belge politika yapıcılar açısından çok değerli bilgiler ve girdiler içermektedir. Ne var ki, konunun siyasal açıdan hassas bir özellik taşıması nedeniyle bu alanda araştırma-politika ve uygulama-politika arasında diyalog kurulması özellikle güç olduğundan, bulguların ve sonuçların paylaşılacağı bir platform bulunmamaktadır.

ÖRNEK VAKA #3

Özet:

Proje, travmalarını aşmaları, umut ve eğlenceyi yeniden keşfetmeleri için “savaş gençleri ve çocuklarıyla” birlikte gerçekleştirilecek sosyal sirk faaliyetlerini desteklemek üzere bir uzman topluluğu oluşturulmasını amaçlamaktadır.

Proje, Avrupa ve çevresinde yer alan ülkelerde mülteci ve yerlerinden olmuş gençlere yaygın eğitim yoluyla alternatif bir eğitim alanı sunmayı amaçlamaktadır. Bu alternatif eğitim kaynağına götüren kavram ise “sosyal sirk” kavramıdır.

Bu misyon kapsamında, fiziksel sanatlar ve sosyal sirk pedagojisi çerçevesinde bilgilendirme, yönlendirme, rehberlik ve esinlendirme boyutlarına sahip yenilikçi bir platformun oluşturulması öngörülmüştür. Sosyal

sirk faaliyetleri uygulamakta olan kuruluşlarla ortaklık kapsamında, “sirk etkisinin” daha geniş gençlik gruplarıyla, gençlik çalışanlarıyla, gençlik alanında çalışan kuruluşlarla ve ilgili diğer paydaşlarla paylaşılması ve yaygınlaştırılması planlanmıştır.

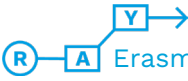
Bağlam ve Hedefler:

Proje önemli bir toplumsal soruna, “savaş çocuklarının ve gençlerinin” eğitim alanında karşılaştıkları güçlüklerle işaret etmektedir. Gittikleri ülkelerde örgün eğitime erişim açısından güçlüklerle karşılaşan yüksek oranlarda Suriyeli çocuk

Taraflar arasında ortak bir anlayış geliştirilmesi ve ortak her bir kuruluş için görev belirlenmesi”, “çalışmanın ana çerçevelerinin kavramsallaştırılması”, “platformun yapısının oluşturulması” ve “eğitimler için yerel odak gruplarla deneyimsel pilot faaliyetler gerçekleştirilmesi.

olduğu gerçeğinden hareket eden proje, Avrupa’daki ve çevresindeki mülteci ve yerlerinden olmuş gençlere yaygın eğitim yoluyla alternatif bir eğitim alanı sunmayı amaçlamaktadır. Bu alternatif eğitim kaynağına götüren

kavram ise “sosyal sirk” kavramıdır. Proje, yerel/ülke koşullarında sosyal sirk kavramı çerçevesinde faaliyetlerde bulunan kuruluşları bir araya getirmektedir. Söz konusu kuruluşlar sosyal sirk pedagojileri aracılığıyla mülteci çocukları ve gençleri güçlendirecek bir platform oluşturmaktadır. Proje, bu yoldan, ortak kuruluşların bilgilerini ve birikmiş deneyimlerini daha fazla sayıda çocuğun sirk etkisinden yararlanmasını sağlamak üzere

paylaşmayı amaçlamaktadır.

Bu amaca yönelik olarak projenin özel hedefleri “ taraflar arasında ortak bir anlayış geliştirilmesi ve ortak her bir kuruluş için görev belirlenmesi”, “çalışmanın ana çerçevelerinin kavramsallaştırılması”, “platformun yapısının oluşturulması” ve “eğitimler için yerel odak gruplarla deneyimsel pilot faaliyetler gerçekleştirilmesi” olarak belirlenmiştir.

Yaklaşım ve çıktılar:

Bu proje açısından yenilikçilik bir platform aracılığıyla sirk etkisi yaratılması olarak tanımlanmaktadır. Bu amaçla, “savaş çocukları ve gençleri” için ve onlarla birlikte gerçekleştirilecek faaliyetler kapsamında sosyal sirk pedagojisi ve yılların biriktirdiği deneyimler kullanılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında yenilikçi sayılan, mutlak anlamda sosyal sirk kavramı değil, ancak bunun genişlemiş ve “sirk etkisi” adı verilen etkisidir. Başka bir deyişle yenilikçilik, “sosyal sirk pratiğinin” yaygınlaştırılmasında ve “etki alanını ve etkisini artırmak üzere buna sektörler arası pratiklerin” dâhil edilmesindedir. Bu da “sosyal sirk pedagojisinin bilgilerini ve know-how’ını ortaya koyacak” yeni sosyal sirk yöntemlerinin ve araçlarının geliştirilmesiyle gerçekleştirilmiştir. Ayrıca sosyal sirk girişimlerinin sonuçları, iletişim teknolojileri aracılığıyla bir hedef grup olarak yerlerinden olan gençlerle bir ağ oluşturarak çoğaltılmıştır ve bu da çeşitli sektörleri kesen uluslararası bir ağın geliştirilmesine yardımcı olmuştur. Görüşülen kişilerden biri, yeniliği kendi başına yeni bir kavramın yaşama geçirilmesi değil sosyal etki ve yarattığı sosyal kaynaşma bağlamında tanımlamıştır.

Projenin başlıca fikri çıktısı olan sosyal sirk platformu, bir web sitesi, bir ağ, bir veri tabanı ve donörler, özel sektör ve “savaş gençleri” gibi yeni paydaşlara yönelik bir eylem çağrısı olarak tasarlanmıştır (<https://thecircuseffect.com/>). Üç dilde (Arapça, İngilizce ve Türkçe) hazırlanan platform, “fiziksel sanatlar ve sosyal sirk pedagojisi, savaş çocuklarını ve gençlerini nasıl mağduriyetten liderliğe taşır” esini sağlayacak şekilde çeşitli bilgiler, yönlendirmeler, dersler ve rehberlik unsurları içermektedir.

Sirk Etkisi yaklaşımı “savaş çocukları ve gençlerinde” kişisel kaynakların ve yeteneklerin ortaya çıkarılmasına ve bunların farklı eğitimlerle güçlendirilmesine odaklanır. Bu eğitimlerden geçen katılımcılardan kişisel ve sosyal becerilerini fiziksel sanat faaliyetleriyle geliştirmeleri, çalıştaylar düzenleyerek ve çeşitli performanslarla kendi topluluklarına katkıda bulunmaları beklenmektedir. Sosyal sirk etkinlikleri çocuklara yönelik olmakla birlikte projede gençler için de tanımlanmış özel bir rol vardır ve bu rol “sosyal sirk kahramanları” şeklinde kavramsallaştırılmıştır. Faaliyetlere katılan çocuklara “Sirk Habibi”si adı verilirken bu çocuklarla çalışacak eğitilmiş gençlere “Sirk Kahramanları” denilmektedir. Sirk Kahramanları projenin önemli bir ögesini oluşturmaktadır; çünkü bu kişiler sosyal sirk faaliyetlerinde bulunan mülteci ve yerinden olmuş gençlere yönelik bir sosyal ağ stratejisini uygulamak üzere eğitilecek aktörler olarak görülmektedir. Sirk Kahramanları modeli proje kapsamında başarılı biçimde uygulanmakla birlikte, modelde beklenildiği gibi işlemeyen özel bir yön olduğu da görülmüştür. Görüşülen kişilerden biri, Sirk Kahramanlarının sosyal sirk faaliyetlerinde kişisel beceriler geliştirebildiklerini, ancak belirli bir noktaya gelindiğinde bu kişilerin doğrudan doğruya çocuklarla çalışma açısından gerekli pedagojik yeterliliğe ulaşamadıklarının ortaya çıktığını belirtmiştir.

“Fiziksel sanatlar ve sosyal sirk pedagojisi, savaş çocuklarını ve gençlerini nasıl mağduriyetten liderliğe taşır”

Sirk Etkisi yaklaşımı “savaş çocukları ve gençlerinde” kişisel kaynakların ve yeteneklerin ortaya çıkarılmasına ve bunların farklı eğitimlerle güçlendirilmesine odaklanır.

Böylece Sirk Kahramanları projenin “gösteri ekibi” olarak faaliyetlerini sürdürmüş, çeşitli festivallere davet edilmiş ve katılmıştır.

Aslında, Sirk Kahramanlarının yaygınlaştırmayla ilgili bu rolü projede sosyal sirk pratiklerinin ve faaliyetlerinin

çoğaltılmasının bir yolu olarak tanımlanmıştı. Sirk Kahramanları blog yazılarıyla, videolarla ve sosyal medya kanallarıyla katkılarını sunarak Sirk Etkisi platformunda aktif biçimde yer almışlardır. Bu bağlamda Almanya, Türkiye, Afganistan ve Bangladeş’ten yerli ve mülteci gençlerle gerçekleştirilen ortak çalışmalar sonucunda toplam 30 video dersi hazırlanmıştır. Bu videolar, sosyal sirk politikaları, pedagoji, alıştırmalar, teknikler,

donanım üretimi (geri dönüştürülmüş ya da ucuz materyaller kullanarak), sınıf programlaması, organizasyon ve uygulama, mülteci ve yerinden olmuş topluluklarla birlikte gençlik çalışmasında düzenleme ve örnek uygulamalar üzerinedir.

Fikri çıktılardan biri olarak Sirk Etkisinin “mobil uygulaması” elde edilememiştir. Proje ortaklarının araştırma yapmış, mobil uygulamanın içeriğini ve bileşenlerini hazırlamış olmalarına rağmen, geliştirme ve uygulama aşamasında “olasılık ve ihtiyaçların sağlanan bütçeyle” ve ortaklardan herhangi birinin fiili teknik kapasitesiyle uyuşmadığı görülmüştür. Görüşülen kişilerden birinin belirttiği gibi, bir dizi tartışmalardan sonra proje ortakları “sosyal sirk uygulamasını” üretmemeye karar vermiştir. Bunun nedeni, söz konusu uygulamanın maliyetinin beklenenin üzerinde olması, uygulamanın kalitesinin ve etkinliğinin güvence altına alınamamasıdır.

Sonuçlar ve etki:

Proje, aralarından çoğu hâlihazırda sosyal sirk faaliyetleri gerçekleştirmekte olanlar dâhil, yedi ortak tarafından uygulanmıştır. Bu açıdan bakıldığında Sirk Etkisi platformu katılanların ortak bir çıktısıdır. Buna ek olarak, görüşülen kişilerden birinin belirttiği gibi, kapasite geliştirme eğitimleri ve çalışma ziyaretleri gibi hareketlilik faaliyetleri özellikle ortak kuruluşların organizasyon ve beşerî kapasitelerinin daha da geliştirilmesi için oldukça faydalı olmuştur. Diğer ortakların deneyimlerinin paylaşılması, benzer türde faaliyetler için farklı bağlamlara uyum sağlanmasına yardımcı olmuş, böylelikle ortak kuruluşların vizyonunu genişletmiştir. Bu noktada, görüşülen kişilerden biri, ortak kuruluşlarda kapasitelerinin artırılması ve geliştirilmesinin proje hedeflerine ulaşılmasıyla yakından ilişkili olduğunu belirtmiştir. Örneğin, düzenli sirk programı için bir müfredat hazırlanmış ve programın bir “yönetim kılavuzu” olması gerektiği konusunda mutabakata varılmıştır. Buna ek

Kapasite geliştirme eğitimleri ve çalışma ziyaretleri gibi hareketlilik faaliyetleri özellikle ortak kuruluşların organizasyon ve beşerî kapasitelerinin daha da geliştirilmesi için oldukça faydalı olmuştur.

Ortak kuruluşlarda kapasitelerinin artırılması ve geliştirilmesinin proje hedeflerine ulaşılmasıyla yakından ilişkili olduğu görülmüştür.

olarak, bir gönüllü ağının oluşturulmasına ve yönetilmesine ilişkin öğrenme araçları, süreçler ve yöntemler de projenin bir başka sonucu olarak belirtilmiştir. Görüşülen kişilerden biri, gönüllüler için geliştirilen oryantasyon programının da bir sonuç olduğunu söylemiştir. Böylece projenin önemli bir etkisinin de ortak kuruluşlarda kapasite geliştirme şeklinde gerçekleştiğini söylemek mümkündür.

Projenin diğer bir sonucu da çoğaltıcı ve yaygınlaştırıcı faaliyetlerin düzenlenmesidir. Bu faaliyetlerden kimileri süreklilik taşıırken diğerleri tek başına büyük ölçekli bir etkinlik mahiyetinde olmuştur. Bu etkinlikler arasında düzenli sosyal sirk çalışmaları, festivallerdeki gençlik gösterileri, sergiler ve konserler yer almıştır. Türkiye, Danimarka ve Afganistan'da düzenlenen sosyal sirk çalışmaları, ortaklara proje bağlamında geliştirilen fikirleri yaşama geçirme, yararlanıcılardan geri bildirim alma ve gönüllüleri (200'den fazla) aktif biçimde faaliyetlere katma fırsatları tanıyan sürekli faaliyetlerdir. Örneğin Türkiye'de 100 sirk çalışmayı sonucunda 10 sirk gösterisi düzenlenmiştir. Bunlara ek olarak, çoğunlukla gönüllüler tarafından gerçekleştirilen iki gençlik sirki festivali (Türkiye'de ve Afganistan'da), bir gezici fotoğraf sergisi ve iki konser (Türkiye'de ve Almanya'da) de projenin diğer çoğaltıcı etkinlikleri arasında yer almaktadır.

Proje, yararlanıcı olarak dört ana grup tanımlamıştır: Kendi topluluklarındaki çocuklara yardım edecek liderler olarak yönetme kapasitesiyle donatılacak, sosyal sirk eğiticileri kimliğiyle gençlerden oluşan Eğlendiriciler (daha sonra Sirk Kahramanları olarak adlandırılmıştır); Sirk Kahramanlarının faaliyetlerinin yararlanıcıları olarak savaştan etkilenen yörelerdeki çocuklar; çocuklara yönelik etkinlikleri destekleyen gönüllüler ve Sirk Kahramanlarıyla bunların çocuklara yönelik çalışmalarını destekleyen katılımcı kuruluşlar. Daha özel olarak, projeden iki türde katılımcı yararlanmıştır: politikalar, eğitim materyalleri, web platformu vb. oluşturmak üzere projede yer alan gençlik çalışanları ve eğitimde karşılaştıkları güçlükler ve ekonomik engeller nedeniyle imkânı kısıtlı kişiler olarak tanımlanan dezavantajlı gençlik. Dolayısıyla proje, bu iki tür katılımcının proje faaliyetlerinde yer almasıyla gençlik çalışması üzerinde çok kısa sürede bir etki yaratmıştır.

Proje sonuçları, gençlik çalışmasının da ötesine geçen etkiler yaratmıştır. Bunu sağlayan, gençlik çalışmasının daha geniş bir kamu kesimi ve sivil aktörler tarafından, başta ebeveynler olmak üzere kamuoyu tarafından tanınması sürecinin çok iyi yönetilmesidir. Görüşülen kişilerden ikisinin belirttiği gibi, sosyal sirk kavramının ve pedagojisinin farklı toplumsal sorunlara ve sosyal bağlamlara (örneğin akran zorbalığı, çocuk işçiliği, çocuk evlilikleri gibi) uyarlanabilir oluşu, proje sonuçlarının farklı çocuk kesimlerine yönelik yararlarının artmasını sağlamıştır. Ebeveynler ve öğretmenler gibi çocuklarla doğrudan ilgilenen kesimler çocuklardaki zihinsel, fiziksel ve becerilerle ilgili gelişime tanıklık ettikleri ölçüde çocukları ve öğrencileri katılmaya özendirerek sosyal sirk faaliyetlerini desteklemeye başlamıştır. Ayrıca, projenin olumlu sonuçlarının okullar, bakanlıkların il müdürlükleri ve belediyeler gibi kamu kurumlarıyla ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkilerini güçlendirdiğini söylemek de mümkündür ki bu da yeni faaliyetler ve iş birlikleri için fırsatlar doğmasını sağlamıştır.

Sonuç olarak, proje ekibi proje sürecinde projenin çok sayıda gence ve çocuğa ulaştığını, ancak projenin etkisini ölçecek bir mekanizmanın bulunmadığını tespit etmiştir. Nitekim görüşülen kişilerden biri bu ihtiyaçtan hareketle yeni bir proje fikrinin doğduğunu, bunun da bir geri bildirim mekanizması geliştirilmesi ve etki analizi için yeni araçlar oluşturulması olduğunu belirtmiştir.

Başarı faktörleri:

Proje, özellikle hedef grupla birlikte gerçekleştirilen faaliyetler açısından gençlik çalışmasına bir değer kattığını ortaya koymuştur. Bundan kastedilen, savaş yüzünden yerlerinden olan mülteci çocuklarla gençler ve projenin etkilerini yaygınlaştırmak üzere bir platform olarak oluşturulan içeriktir. Projenin gözlemlenen belli başlı başarı etkenleri şunlardır:

- İçerik açısından proje sosyal sirk, eğitim, öğrenim ve gençlik alanlarında yenilikçi sektörler arası uluslararası ve dijital uygulamaların geliştirilmesinde, test edilmesinde ve yaşama geçirilmesinde başarılı olmuştur.

- Proje, sosyal sirk kavramını kendi gündelik faaliyetlerinde yaşama geçirmekte olan bir dizi ortak kuruluşu bir araya getirmiştir. Bu açıdan bakıldığında proje, yenilikçi bir yaygın eğitim aracına ve pedagojisine ilişkin özel uzmanlığı derlemede, bu kavram altında yeni materyaller geliştirmede ve gençleri kendi çıktılarını üretmeye özendirilmede başarılı olmuştur.
- Proje, gençleri yalnızca bir hedef grup olarak değil aynı zamanda kaynak kişiler olarak da sürece dahil etmeyi başarmıştır. Gelecekte çocuklarla birlikte faaliyetlerde yer alacak olan Sirk Kahramanlarının yetiştirilmesi fikri ve platform için bir içerik oluşturulması, projenin genel hedefiyle çok büyük ölçüde örtüşmektedir. Nitekim görüşülen kişilerden biri de projenin etkisinin “eş merkezli dalgalarla” yaygınlaştırılmasını sağlamak olduğunu belirtmiştir.

Proje özellikle hedef grupla birlikte gerçekleştirilen faaliyetler açısından gençlik çalışmasına bir değer kattığını ortaya koymuştur.

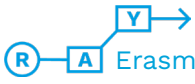
- Proje, gençleri, özellikle ortak kuruluşlarda yer alanları sosyal sirk metodolojisi ve pedagojisi konusunda güçlendirmede başarılı olmuştur. İnsan kapasitesindeki böyle bir gelişme aynı zamanda sahadaki faaliyetlerin sürdürülebilirliğini sağlayacak olan bir faktör olarak işlev görmüştür.
- Projenin yerel topluluk üzerinde etkisi olmuştur ve görüşülen kişiler tarafından toplumsal kaynaşma kavramını ve faaliyetlerini güçlendirme açısından başarılı bulunduğu dile getirilmiştir.

Proje süresince karşılaşılan güçlüklerden biri, projenin başında ortaklar arasında görülen uyumsuzluktur. Ortaklardan ikisinin planlanan faaliyetler ile mevcut bütçe arasında bazı tutarsızlıklar dile getirdiği belirtilmektedir. Bu uyumsuzluk sorunu, koordinatör kuruluş tarafından görevlendirilen bir kolaylaştırıcının da yardımıyla çözülmüş, tartışmaların daha organize biçimde yürütülmesi sağlanarak yeni düzenlemeler üzerinde anlaşmaya varılabilmektedir. Görüşülen kişilerden

biri, konunun bu yönüyle ilgili olarak, projenin planlanma aşamasında ortak kuruluşlar arasında daha net bir iş bölümü yapılmasının önemini bu projeye daha iyi anladıklarını belirtmiştir.

Proje uygulama sürecinde karşılaşılan diğer bir zorluk ise Sirk Kahramanları için tanımlanan role ilişkindir. Proje faaliyetleri sayesinde bu gençlerde ciddi bir kişisel gelişim sağlanmakla birlikte bu kişilerin sosyal sirk faaliyetlerinde fiilen eğitici olarak hareket etmeleri konusundaki beklentiler aşırı yüksek olmuştur. Kendileriyle görüşülen kişilerden ikisi Sirk Kahramanlarının doğrudan çocuklarla çalışmalarında kimi pedagojik riskler bulunduğunu belirtmiştir (örneğin çocuklara kötü davranma, iletişim kuramama, kişisel çatışmalar, vb. gibi). Böylece eğitici olarak işlev görebilmeleri açısından Sirk Kahramanlarına daha ileri düzeyde pedagojik destek sağlanması gerekliliği kabul edilmiş ve bu temelde yeni bir proje fikri geliştirilmiştir.

ÖRNEK VAKA #4

Özet:

Genç Topluluk Medyası Yapıcıları için Sosyal Girişimcilik projesi, görüşülen kişiler tarafından da belirtildiği gibi yenilikçi yaklaşımın bir parçası olarak çeşitli yönleri bir araya getirmektedir. Başlangıç olarak proje, AB Gençlik Stratejisinde (2010-2018) ve en son AB gençlik raporunda (15.09.2015 tarihinde yayınlanmıştır) belirtilen önceliklerden biri olarak yaygın girişimcilik kavramıyla ilgilidir. Bununla birlikte sosyal girişimcilik boyutuna odaklanmakta, gençler arasında aktif yurttaşlık anlayışını ele almaktadır. Genel olarak proje, gençlerin sosyal girişimcilik becerilerini ve Topluluk Medyası oluşturma ve yönetme konusundaki bilgilerini

Proje, gençlerin sosyal girişimcilik becerilerini ve Topluluk Medyası oluşturma ve yönetme konusundaki bilgilerini artırmak üzere eğitilmelerini amaçlamaktadır.

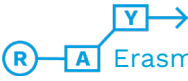
artırmak üzere eğitilmelerini amaçlamaktadır. Dolayısıyla hedeflenen, gençlerin topluluklarıyla ilgili konuları ve güçlükleri kamusal alana taşıyacak, organize olarak

topluluklarını geliştirecek şekilde güçlendirilmeleridir. Görüşülen kişilere göre projenin yenilikçi yanı şudur: Son derece popüler kavramlar olarak girişimciliği, medya okuryazarlığını, medya içeriği üretimini ve aktif yurttaşlığı ele alarak bunları birbiriyle kaynaştırmak, bunların daha az tartışılan ve yaklaşım geliştirilen yönlerini, örneğin sosyal girişimciliği ve topluluk medyasını vurgulamak... Bu yaklaşım gençlik projelerinde sosyal yeniliğin vurgulanmasıyla desteklenmektedir. Proje Erasmus+ Proje sonuçlar sayfasında “İyi Uygulama Örneği” (Good Practice Example) olarak tanımlanmaktadır.

Bağlam ve Hedefler:

Proje, topluluk medyası teknik becerileri, girişimcilik becerileri, topluluğun, üyelerin ve hedef grupların ortak çalışmasının yönetilmesi gibi alanlarda yerel toplulukların genç üyeleri için yeni eğitim modülleri geliştirmiştir. Projenin gerçekleştirmeyi başardığı hedefler şunlardır:

- Gençler arasında sosyal girişimciliğin teşvik edilmesi,
- Katılımcıların medya ve girişimcilikle ilgili faaliyetlerinin güçlendirilmesi,

- Girişimcilikle ilgili öğrenme-girişimcilik eğitimi,
- Bilgi ve İletişim Teknolojileri-yeni teknolojiler-dijital yeterlilikler ve
- Yenilikçi müfredat /eğitim yöntemleri /eğitim kurslarının geliştirilmesi.

Projenin aynı zamanda bir özel içerme boyutu vardır. Projenin geliştirildiği ve uygulandığı bağlam, dezavantajlı grupların güçlendirilmesi üzerine kurulmuştur. Görüşülen kişilerden birinin özetlediği gibi, sesinizin ana akım medyada duyulmasını sağlamak mülkiyet yapıları nedeniyle zorlu bir iştir ve özellikle imkânı kısıtlı insanlar söz konusu olduğunda bu işin başarılması daha da güçleşmektedir.

Sosyal girişimciler, sistemleri iyileştirmede başkalarının kaçırdıkları fırsatlardan yararlanarak toplum için değişimin özneleri olarak hareket ederler, yeni yaklaşımlar geliştirirler ve toplumun daha iyiye doğru değişmesi için çözümler yaratırlar. “Genç Topluluk Medyası Yaratıcıları için Sosyal Girişimcilik” projesi, toplumsal sorunlara çözüm bulma uğraşısıyla ilgilenen herkesi, topluluk medyasını kullanarak kendi sosyal girişimlerini oluşturmak üzere adım atmaya özendirme amacıyla başlatılmıştır.

Yaklaşım ve çıktılar:

Proje ekibiyle yapılan görüşmeler, proje sırasında benimsenen arka plan yaklaşımını ortaya koymuştur. Proje ekibi, popüler girişimcilik kavramına toplumsal boyutuyla yaklaşmıştır. Proje yaklaşımı, görüşülen kişilerden biri tarafından şöyle ifade edilmiştir: “Girişimciliğin sosyal girişimciliğe dönüşmesi gerekiyor. Burada topluluğun sosyal sorunları, farkındalığı artıracak ve bir topluluk medyası oluşturarak bu sorunlara ilişkin görüşlerin duyulmasını sağlayacak şekilde belirlenmelidir.” Bu yaklaşımın gerçekleşmesine yönelik adımlar ise şunlardır: sosyal sorunun topluluk tarafından anlaşılması ve topluluğun soruna ilişkin olarak sesini duyurması. Böylece topluluk genişleyecek, değişimin aktörü olarak işlev görecek olan sosyal girişim de tetiklenmiş olacaktır.

Projenin yenilikçi yanı çok basit bir yaklaşımdan

kaynaklanmaktadır: İnsanların çeşitli konulara ilgileri vardır, bu konularda bir şeyler söylemek ve yapmak isterler ve bu proje de onlara bunun daha iyi ve daha organize biçimde nasıl yapılacağını göstermiş, bu konuda eğitmiştir. Böylece burada insanların yapmaya çalıştıkları bir işi yapmanın yeni ve daha iyi bir yolu gösterilmiştir. Projenin formüle edilmesiyle ilgili olarak, görüşülen kişilerden biri “yenilikle; kavramlarda ve uygulamada yeniliklerle fark yaratmayı kavradıklarını” belirtmiştir ve proje de esasen bunu sağlamaya çalışmıştır.

Proje ayrıca yeniliğe, öğrenme ve aktif öğrenme açısından yaklaşmıştır; katılımcılar yaparak öğrenmeye özendirilmiş, geliştirilen tüm modüller ve müfredat da bu yaklaşımı benimsemiştir.

Sonuçlar ve etki:

Proje, tüm kamuoyuna açık olmak üzere, planlanan tüm çıktılara ulaşmıştır. Proje gençlik dışı sektörlerden de geniş ilgi görmüş, örneğin örgün eğitim (Millî Eğitim Bakanlığı) çevrimiçi dersleri, kendilerinin çevrimiçi eğitim sistemine dâhil etmiştir. Alınan sonuçlar, paydaş katılımıyla geniş bir çevreye yaygınlaştırılmıştır; danışma kurulu üyeleri de projeyi sahiplenerek yaygınlaştırıcı ve çoğaltıcı olarak hareket etmektedir.

Ektekte öğretim üyeleri de yer aldığından sonuçlar yükseköğretime de uzanmıştır; örgün üniversite derslerinin bir parçası olarak kimi müfredat ve çevrimiçi modüller kullanılmaktadır; bunların arasında özellikle öne çıkanlar sosyal girişimcilik ve topluluk medyası oluşturulmasına yönelik olanlardır.

Görüldüğü kadarıyla proje, tanım gereği örgütlü hareketlere ve sivil toplumdaki kurumsal yapılara mesafeli duran gençlik kuşağını, Y Kuşağını, bir araya getirmede başarılıdır. Proje, topluluk oluşturma dinamiklerinin tanıtılması ve uygulanması üzerine çalışmış, topluluk medyasının farklı biçimlerini oluşturmada başarılı olmuştur.

Projenin yarattığı etkinin çarpıcı bir örneği, harekete geçirebildiği, eğitebildiği ve aktifleştirebildiği “toplulukların” çeşitliliğidir. Bu etki gençlik çalışması sınırları dışında kalan

gruplara da uzanmıştır. Belirtildiğine göre sekiz farklı ilden 200 sivil toplum kuruluşunun yer aldığı bölgesel bir kadın girişimi olarak Ege Kadın Buluşması projenin geliştirdiği eğitim modüllerini izlemektedir ve odak noktasında sosyal girişimcilik yer almak üzere kendi topluluk medyasını geliştirmişlerdir. Bu proje öncesinde söz konusu grubun başlıca yaklaşımı el sanatları fuarları ve basit kaynak yaratma çalışmalarıyla sınırlı kalıyordu. Proje kapsamındaki eğitimlerle birlikte etik kurallar, sürdürülebilirlik yaklaşımı, etki analizi ve içerik üretip paylaştıkları kendi topluluk medyalarını geliştirmişlerdir.

Başarı faktörleri:

Projenin başarısı, sürekli değerlendirme ve gerçeklik durumun kontrolünün sonucudur. Proje en başında ihtiyaç analizi araştırması gerçekleştirmiştir. İhtiyaç analizi çalışması sahadaki gerçekliği ortaya koymuş, proje ekibinin de bu ihtiyaçlara uygun hareket etmesini sağlamıştır.

İkinci önemli etkenin paydaş katılımı olduğu görülmektedir. Proje araştırma-pratik diyaloguna özel olarak önem vermiş, araştırma ve pratik arasındaki iletişim ve iş birliğinin proje boyunca sürmesini sağlayacak mekanizmalar oluşturmuştur. Paydaşlar müfredat geliştirilmesine sürekli olarak katılmıştır ve sonuçların ortaya konulması ve yaygınlaştırılmasında da önemli rol oynamışlardır.

Üçüncü başarı etkeni bir danışma kurulunun oluşturulması ve bu kuruldan yararlanılmasıdır. Kurul, tüm aşamalarda projenin değişmez bir parçası olarak kalmış ve üyeleri de sürekli geri bildirim sağlamıştır. Verilebilecek bir örnek, müfredatın hazırlanmasıdır. Dersler taslak olarak

akademik ekip tarafından hazırlandıktan sonra, bu taslakta düz metnin sahip olduğu ağırlığı, ki akademik bir ekipten doğal olarak bekleneceği gibi, eleştiren, danışma kurulu olmuştur.

Projenin başarısı, sürekli değerlendirme ve gerçeklik durumun kontrolünün sonucudur. Proje en başında ihtiyaç analizi araştırması gerçekleştirmiştir. İhtiyaç analizi çalışması sahadaki proje araştırma-pratik diyaloguna özel olarak önem vermiş, araştırma ve pratik arasındaki iletişim ve iş birliğinin proje boyunca sürmesini sağlayacak mekanizmalar oluşturmuştur.

Danışma kurulu görselliğe daha fazla ağırlık tanıyan tarzları önermiş, bu önerilerin uygulanması da başarıya katkıda bulunmuştur.

Proje sayısal açıdan başarılı olmuştur. Çok sayıda insanı farklı aşamalarda farklı yaklaşımlarla harekete geçirerek sağlanan ilerleme ve çıktılar konusunda sürekli geri bildirim alınmış, bu da genel anlamda kaliteye ve yenilikçiliğe katkıda bulunmuştur.

Genellikle akademisyenlerden oluşan ekip projeye aynı zamanda kendileri açısından da bir öğrenme deneyimi olarak yaklaşmış ve görüldüğü kadarıyla bu yaklaşım projenin başarısına katkıda bulunmuştur. Paydaşlardan ve

Tüm aşamalarda paydaş katılımı; akademi ve sivil toplum arasında güçlü bir iş birliğinin ve çalışma mekanizmasının oluşturulması; yukarıdan aşağıya doğru bir talimatla değil aksine paydaşların her aşamada söz sahibi oldukları bir sürecin izlenmesi proje için önemli başarı faktörüdür.

danışma kurulundan gelen geri bildirimler dikkate alınmıştır. Proje ekibi ayrıca kültürler arası bir öğrenme sürecinden geçmiş ve bu süreci aktif biçimde kontrol etmiştir. Projenin başından sonuna kadar, gerçeklik kontrollerinden öğrendikleri görülmüştür; burada ekibin

akademik ve teorik bilgisinin saha gerçeklikleriyle sınanması söz konusudur. Ekip, farklı kültürlerden ve sektörlerden gelen kişilerden oluşan bir grup olarak, birbirinden öğrenmenin önemini bilir ve buna hazır görünmüştür.

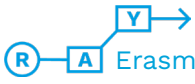
Etki, çoğaltıcı etkinlik ve düzenlenen eğitimlerle geniş bir kesime yayılmıştır; gençlik sektörünün ötesine geçmek üzere ilgili çok sayıda taraf davet edilmiş ve sürece katılmıştır. Fiilen gerçekleştirilen organizasyonlar ve eğitimlerle proje yaygınlaştırma ve dışa erişim anlamında önemli bir başarı kazanmıştır. İnsanların fiilen bir araya geldikleri etkinliklerin, proje hakkında bilgilendirici e-posta ya da el ilanları göndermeye göre çok daha iyi sonuçlar verdiği görülmüştür.

Bir başka başarı faktörünün de üniversite-sivil toplum iş birliğinden kaynaklandığı görülmektedir. Ekibin yönetiminde akademisyenler yer almakla birlikte tasarım, uygulama ve yaygınlaştırma çalışmalarına sivil toplumdan aktörler de

katılmış, farklı sektörlerin çalışmaya ilgisi artırılmış, böylelikle çıktıların genel anlamda kalitesine ve bunlara yönelik ilgiye katkı sağlanmıştır.

Tüm aşamalarda paydaş katılımı; akademi ve sivil toplum arasında güçlü bir iş birliğinin ve çalışma mekanizmasının oluşturulması; yukarıdan aşağıya doğru bir talimatla değil aksine paydaşların her aşamada söz sahibi oldukları bir süreç izlenmesi ve son olarak da paydaşların projeyi sıkıca sahiplenmeleri bu projenin en önemli başarı faktörüdür. Ayrıca, bu etkenlerin hepsi gerek gençlik çalışmasına gerekse gençlik çalışmalarının ötesinde diğer bağlamlara kolaylıkla aktarılabilmektedir.

ÖRNEK VAKA #5

Sign Language Speaking Tour Guides Project

M2 - Evaluation Meeting
25th and 26th January 2017

Hosting partner
Doncaster Deaf Trust

Özet:

Bu projenin hedefini son derece özel bir grup olan işitme güçlüğü çeken ve işitme engelli gençler oluşturmaktadır. Projenin amacı, işaret dili kullanan özel tur rehberleri olarak eğitilmelerini sağlayarak işitme engelli gençlerin istihdam edilebilirliklerine katkıda bulunmaktır. Proje belgeleri, Türkiye'nin 2018 yılı verilerine göre yılda 40 milyon turistle önemli bir turizm merkezi olduğunu göstermiştir. Ancak Türkiye'deki engelli gençlerin rehber olarak turizm sektöründe çalışmalarına yardımcı olacak herhangi bir sertifikasyon ya da eğitim programı olmadığı belirtilmiştir. Dolayısıyla bu proje, söz konusu mesleğe ilişkin bir eğitim programı hazırlanmasını ve uygulanmasını gerekli görmüştür.

Proje tasarımı, bir eğitim müfredatının ve bir dizi eğitimin geliştirilmesini içermektedir. Proje ekibinin çalıştığı alanda yeterlilikler, işaret diliyle tur rehberliği, mevcut olmadığından, aynı zamanda Ulusal Mesleki Standartların Normlarının ve Yeterlilik Düzeylerinin Belirlenmesi çerçevesinde kalite ölçütlerinin belirlenmesi de amaçlanmıştır.

Bir vaka çalışması olarak proje, iki değerli anlayış sunmaktadır. İlk olarak engellilik, gençlerin istihdam edilebilirlikleri, gerçek yaşamda neyin olmadığını belirleyerek kültürler arası iletişimin sağlanması gibi çeşitli toplumsal sorunların ele alınmasıdır. İkincisi, bu tür büyük sorunlarla başa çıkmak konusunda, sorunların büyüklüğü ve derinliği karşısında en başta planlanmış olandan daha az sonuç elde edilebileceğine ilişkin değerli bir ders vermesidir. Proje değerli bir yaklaşıma sahiptir ve yeni olan değerli çıktılar sağlamıştır. Ne var ki asıl hedefine ulaşma konusunu yeniden ve yeniden ele almak zorunda kalmıştır. İşitme engelli gençlerin işaret diliyle tur rehberliği yapabilecek konuma gelmelerine yönelik bir pilot eğitimin verilmesinde örgütsel, finansal ve bürokratik sorunlarla karşılaşmıştır. Bununla birlikte İşitme Engelli Gençlerin profesyonel tur rehberi olabilmelerine yönelik Mesleki Sertifika Programı hazırlanmış olması önemli bir katkıdır.

Bağlam ve Hedefler:

Türkiye’de engelli gruplar dezavantajlı bir konumda yer aldıklarından projenin bağlamı işitme engelli gençlerin istihdam edilebilirliklerine katkı sağlamaktır. Proje’nin kendi araştırmasına göre işitme engelli gençler arasında işsizlik oranı %95’tir. Bu gençlerin ekonomik dışlanmışlıkları aynı zamanda bağımsız gündelik yaşam etkinliklerinin dışında kalmalarından, toplumsal ve kültürel dışlanmadan kaynaklanmaktadır. Devlet eğitim fırsatları sunmakla birlikte mesleki eğitim alanında özel hedefli müdahaleler işitme engelliler söz konusu olduğunda son derece seyrek ve sınırlı kalmaktadır. Proje, Türkiye’deki en büyük çaplı ekonomik faaliyetler arasında yer alan turizm sektöründe istihdam fırsatları yaratılmasını temel almakta, işitme engelli gençlerin işaret dili kullanarak tur rehberliği yapmalarını sağlayacak bir eğitimin hazırlanmasını hedeflemektedir. Görüşülen kişilerden birinin belirttiği gibi, bu yenilik aynı zamanda Türkiye’ye gelen kendileri de işitme engelli turistlere ilişkin farkındalığı artıracak ve bu kişilerin ihtiyaçlarına yanıt verecektir.

Türkiye’de engelli gruplar dezavantajlı bir konumda yer aldıklarından projenin bağlamı işitme engelli gençlerin istihdam edilebilirliklerine katkı sağlamaktır.

Projenin ana hedefi, profesyonel tur rehberliği yapabilmeleri için İşitme Engelli Gençler için bir Mesleki Sertifika Programı hazırlanması ve uygulanmasıdır. Proje ekibi, bir yanda engelleri olan gençlerle çalışmakta uzmanlaşmış güçlü ve zemini sağlam ortaklarla, diğer yanda ise turizm sektörüyle iş birliği yaparak bu hedefi gerçekleştirmiştir. Proje, deneyimli Avrupalı ortaklara ek olarak, işitme engellilerin şemsiye örgütü Türkiye İşitme Engelliler Federasyonunu ve İzmir Turist Rehberleri Odasını sürece dâhil ederek geliştirilen eğitim programı ile turist rehberliği mesleği arasında bağlantı kurmaya çalışmıştır.

Engelleri olan gençlerle çalışmakta uzmanlaşmış güçlü ve zemini sağlam ortaklar.

Yaklaşım ve çıktılar:

Proje yenilik konusuna Türkiye’de mevcut olmayan bir mesleki eğitim modülü hazırlanması noktasından yaklaşmıştır. Gözetilen husus, engelli kişiler için istihdam fırsatları yaratacak düzenlemelere sahip olmayan, ancak önemli bir sektör durumundaki turizmde işitme engelli gençlerin istihdam edilebilirliklerine katkıda bulunmaktır. Projenin kendi araştırmasının gösterdiğine ve ayrıca yapılan tahminlere göre Türkiye’ye her yıl yaklaşık 250 bin işitme engelli turist geldiğinden Uluslararası İşaret Dili kullanabilen (ki proje bunun eğitimini hazırlamıştır) tur rehberlerine ciddi bir ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla proje, gençlerin iş bulmalarına yenilikçi bir yaklaşım getirilmesi hedefinin yanı sıra, engelleri olan turistlerin bağımsız hareket edebilmelerine ve öğrenebilmelerine katkıda bulunmayı da amaçlamaktadır.

Proje, yıllarca birlikte çalışmış olan bir ekibin oluşturduğu deneyim ve gerçek bir ihtiyaç sonucu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla son derece güçlü bir konsorsiyuma, işitme engelli gençler için ve onlarla birlikte çalışan oturmuş ve deneyimli ortaklara sahiptir. Proje, tur rehberliği yapabilmeleri için İşitme Engelli Gençler için bir Mesleki Sertifika Programı hazırlanmasını hedeflemiştir ve ortaklarla ve ilgili paydaşlarla gerçekleştirilen yoğun bir çalışma sonucunda böyle bir program hazırlanmıştır. Sonuçta program, profesyonel tur rehberlerinin dernekleri, işitme engellilerin kuruluşları ve eğitim merkezleri tarafından sağlanan destekle geniş ve kapsamlı bir nitelik kazanmıştır (eğitim programı için bakınız: <http://www.signguides.org/output.html>).

Bir eğitim müfredatının hazırlanmasının yanı sıra projenin bir başka hedefi de tur rehberliği yapacak gençlerin seçilmesi ve eğitilmesidir ve bu hedefin gerçekleşmesi iki nedenden dolayı çok daha zor olmuştur. Birinci neden, hazırlanan sertifika programı iki yıllık bir dönemi öngörürken proje uygulaması sırasında proje ekibinin müfredatın gerekli tüm bileşenlerinin kapsanabilmesi açısından programın üç yıllık olması gerektiğini fark etmesidir. Müfredatın daha da genişletilmesi pilot eğitimin uygulanması açısından güçlüklerle yol açmış, projenin potansiyel tur rehberlerine

yönelik olarak öngördüğü eksiksiz pilot eğitim, finansal, bürokratik ve teknik sıkıntılardan dolayı başta hedeflenen ölçüde gerçekleştirilememiştir. Sonuçta, seçilmiş katılımcılarla modüllerin özgün içeriğiyle karşılaştırıldığında sınırlı kalan eğitim oturumları gerçekleştirilmiştir. Görüşülen kişiler tarafından da belirtildiği gibi, büyük ölçüde finansal kısıtlılıklar nedeniyle eğitim oturumlarının sürelerini önemli ölçüde kısaltma zorunluluğu doğmuştur. Örneğin 200 saat olarak öngörülen arkeoloji ve tarih eğitimi yerine 12 saatlik tek bir eğitim yapılabilmektedir. Buna ek olarak, görüşülen kişilerden birinin belirttiği gibi, uluslararası işaret dili eğitimi 10 günlük bir eğitim olarak gerçekleştirilebilmiş olup bu süre geliştirilen program kapsamında yetersiz kabul edilmiştir. Dolayısıyla, eğitim programının tam olarak uygulanması yerine proje, eğitim oturumlarından metodolojinin test edilmesi, kursiyerlerin yaklaşımı, oturumlara ilişkin teknik gereklilikler (örneğin oturumlarda kaç tercüman gerektiği) ve oturumların verimlilik açısından süresi gibi başka açılardan yararlanabilmiştir.

Hedefin gerçekleştirilmesindeki ikinci güçlük ise görüşülenlerden birinin de belirttiği gibi şu olmuştur: Proje asıl olarak farklı ülkelerde sekiz eğitim faaliyeti planlamıştır; ancak onaylanan proje finansmanı çok daha az sayıda katılımcıya imkân tanımış ve eğitimlerin çoğunda yalnızca iki katılımcının masrafları proje bütçesinden karşılanabilmiştir. Sonuç olarak, proje faaliyetlerine zaman zaman gayri resmi olarak katılan başkaları olsa bile eğitimlere resmi olarak sekiz kişi katılabilmektedir. Buna rağmen proje işaret dilinde uzmanlık sahibi ve işitme engelli gençlerle çalışma konusunda deneyimli kaynak kişileri seferber edebilme gücüne ulaşmıştır. Görüşülen kişilerden birinin belirttiğine göre, başta eğitimler olmak üzere proje etkinliklerine 15-20 kursiyer katılmış ve bu kişiler kaynak kişilere ulaşma açısından herhangi bir sorun ya da sınırlamayla karşılaşmamıştır.

Sonuçlar ve etki:

Proje, üst düzey uzmanlık ve konsorsiyum üyelerinin güçlü yapısı sayesinde birincil hedef olan “işitme engelli kişilerin tur rehberliği yapabilecek şekilde eğitilmelerini sağlayacak bir sertifika programının hazırlanması”nı gerçekleştirebilmiştir. Proje bunun yanı sıra, Türkiye’de belirli bir alanda o zamana

kadar olmayan kalite ve yeterlilik ölçütlerini de geliştirmiştir. Hazırlanan sertifika programındaki yeterlilik düzeyleri, Avrupa

Üst düzey uzmanlık ve konsorsiyum üyelerinin güçlü yapısı.

Birliği tarafından benimsenen Bilgi, Beceri ve Yeterlilik Unvanları: Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinde belirtilen düzeylerine göre belirlenmiştir. Ulusal Mesleki Standart, Mesleki Yeterlilik Kurumu’nun belirli bir mesleğin başarılı biçimde icrası açısından gerekliliğini kabul ettiği standarttır. Bilgi, beceri ve tutumlar neyin gerekli olduğunu gösteren asgari normlardır.

Türkiye’de tur rehberi olmak isteyen işitme engelli gençler için Ulusal Meslek Standartları bulunmamaktadır. Projenin fikri çıktısı olarak bu sertifika programıyla birlikte Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından gerekli görülen Ulusal Meslek Standardı normları belirlenmiştir. Tek başına bu husus bile projenin gençlik çalışması bağlamını aşip genel anlamda toplum açısından yararlı bir yeniliğe yol açmasını sağlamıştır. Aslında, görüşülen kişiler tarafından da belirtildiği gibi program müfredatı, bir yükseköğretim kurumu bünyesinde bir bölüm ya da meslek lisesi kurulmasına yönelik bir temel ya da çıkış noktası sağlanmasını amaçlamıştır. Farklı eğitim kurumlarıyla temas yönünde birtakım girişimler olmakla birlikte, potansiyel ev sahibi kurumların kendi iç işleyişlerinden ve tereddütlerinden kaynaklanan güçlükler nedeniyle bu konuda somut fırsatlar yaratılamamıştır.

Proje sonucunda, seçilmiş sekiz gencin yanı sıra bir işaret dili tercümanı ile birlikte belirli konulara (uluslararası işaret dili ve turizm rehberliğiyle ilgili temel bilgiler) ve mesleki pratiğe ilişkin eğitimler düzenlenmiştir. Aynı zamanda proje, farklı vesilelerle olmak üzere 18-30 yaş grubundan işitme

engelli 24 gencin de eğitimlere ve ülke dışındaki uygulama faaliyetlerine katılımını sağlamıştır.

Proje, engelli kişilerin ekonomik ve sosyal açılardan kapsanmasına ve Türkiye’deki işitme engelli gençlerin durumuna özellikle dikkat çekmiştir. Proje ekibi özellikle bu konuya odaklı kuruluşlar arasında güçlü bir bağ oluşturmuş, ayrıca bu ağın profesyonel turist rehberleri odası gibi meslek örgütleriyle hükümet kuruluşlarına kadar uzanmasını sağlamıştır. Görüşülen kişilerden birinin belirttiği gibi proje gerek Türkiye İşitme Engelliler Federasyonu’nun gerekse İzmir Turist Rehberleri Odası’nın vizyonunun genişlemesine katkıda bulunmuştur. Bunlardan Türkiye’deki işitme engellilerin büyük ölçekli şemsiye kuruluşu durumunda olan ilki açısından proje, işitme engelli gençlerin yaşamlarının eğitim faaliyetleri aracılığıyla daha ileri düzeyde desteklenmesi ve bu kişilerin güçlendirilmelerinde

Proje, engelli kişilerin ekonomik ve sosyal açılardan kapsanmasına ve Türkiye’deki işitme engelli gençlerin durumuna özellikle dikkat çekmiştir.

etkili olmuştur. İkinci ortak açısından ise etki daha da büyüktür; çünkü proje işitme engelli gençlerin gerekli destek sağlandığında bu meslekte başarılı olabileceklerini göstermiştir. Görüşülen kişilerden birinin belirttiğine göre Oda başlarda gençlerin yalnızca işaret dilinde eğitilmelerinin tur rehberi olarak çalışmalarını sağlayabileceğini düşünmüştü; ancak projeden sonra, kazandırılan becerilere ek olarak profesyonel desteğin de gerekli olduğunu gören Oda’nın vizyonu önemli ölçüde genişlemiştir. Buna ek olarak Oda, hizmetlerine yeni bir vizyon katarak, yani kendi işitme engelli hizmet alıcılarına da başvurarak faaliyetlerini çeşitlendirme ve standart tur rehberliğinin ötesine geçme fırsatı bulmuştur. Bu tür ortaklıklar yakın gelecek için hem farkındalık yaratma hem de sürdürülebilirlik boyutları açısından umut vaat etmektedir.

Bu ağ profesyonel turist rehberleri odası gibi meslek örgütleriyle hükümet kuruluşlarına kadar uzanmasını sağlamıştır

Sonuçların yaygınlaştırılması faaliyetleri sınırlı bir ölçüde başarılıdır. Bununla birlikte proje, genel anlamda uygulamayı kendi içinde değerlendirebilmiş ve deneyimlerinden hareketle yeni projeler geliştirmeye başlamıştır. Görüşülen kişiler,

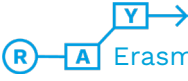
bu projenin ürünü olarak takip amacıyla iki projenin daha planlanmakta olduğundan söz etmiştir. Bunlardan birincisi, sahada daha fazla eğitime yer verecek şekilde pratiğe daha fazla odaklanarak proje ekibinin aynı konu üzerindeki uzmanlığının artırılmasına yöneliktir. İkincisinde ise “yeniliğin aktarılması” projesinin hazırlanması öngörülmektedir ve burada da sertifika programı daha ileri düzeyde geliştirilecek, ayrıca katılımcılar için yeni tur rotaları belirlenecektir.

Son olarak, projenin katılımcı gençler üzerinde hayli pozitif bir etki yarattığını belirtmek gerekir. Görüşülen kişilerden birinin belirttiği gibi katılımcılar birbirleriyle temas halinde kalmaya devam etmiş, projeden edindikleri bilgi ve becerileri kullanmalarına yardımcı olacak yeni girişimler (örneğin özel bir tur gibi) için örgütlenmek adına belirli adımlar atmış ve işitme engelli tur rehberleri olarak hareket etme çabalarını sürdürmeye çalışmıştır. Bu da katılımcı sayısı sınırlı olmakla birlikte, projenin işitme engelli gençleri yalnızca mesleki eğitim alanında güçlendirmekle kalmayıp toplumsal yaşamla bütünleşmelerine de yardımcı olduğunu göstermektedir.

Başarı faktörleri:

Aşağıdaki faktörlerin projenin başarısına katkıda bulunduğu görülmektedir:

- Ortakların ortak ilgi ve deneyimleri güçlüdür. Ortaklar aynı zamanda sahadaki ihtiyaçların ve neyin eksik olduğunun da farkında olmuşlardır. Birlikte çalışma deneyimine sahip olduklarından projeye duyulan gerçek ihtiyacı da belirleyebilecek konumda olmuşlardır.
- Proje ortakları, özellikle Birleşik Krallık, İtalya ve İspanya'dan olanlar oturmuş ve deneyimli kuruluşlar olup ortaya konulan hedefi gerçekleştirmek için gerekli kaynaklara ve kapasiteye sahiptir. Ortaklar çok iyi bildikleri bir alanda (engellilik) çalışırken aynı zamanda daha önce mevcut olmayan bir alana da uzanmıştır (işitme engellilere turizm sektöründe mesleki eğitim verilmesi). Elde edilen sonuç, özellikle turizm alanında çalışan ortağın algılarını pozitif yönde değiştirme ve

genişletme açısından hayli etkili olmuştur.

- Proje ekibi projeden çıkan dersler üzerinde düşünmüş, takip anlamında birlikte başka yeni projeler geliştirmeye başlamıştır.
- Projenin katılımcı sayısı çok sınırlı olmakla birlikte imkânı kısıtlı çok hassas bir grup genci mesleki ve sosyal açılardan güçlendirmeyi başarmıştır.

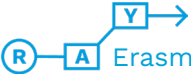
Projenin ayrıca güçlü bir iç iletişim, değerlendirme ve geri bildirim mekanizmasına sahip olduğu görülmektedir. Bu sayede, eldeki görev, yani bir sertifika programı oluşturulması büyük çapta bir iş olmasına rağmen tüm aşamalarda kalite kontrolü yapılmış, sürecin düzgün yürümesi sağlanmıştır. Ortaklar geçmişten gelen birlikte çalışma deneyimine sahip olduklarından proje, ortakların kendi düzenli iletişim ve birlikte çalışma birikimlerinin daha ileri iş birliği fırsatlarının da önünü açacak bir mahiyettedir.

Proje ortaklarının yalnızca bir proje yapmak üzere bir araya gelmeyip zaten birlikte çalışırken bir proje yapmaya karar vermiş olmaları başlı başına güçlü bir yandır.

Paydaşlar aynı zamanda eksikliklerinin de farkındadır ve görüşmeler sırasında geniş bir analiz sunmuşlardır. Birincisi, görüşülenlerden birinin belirttiği gibi, bir pilot eğitim sağlamanın, sertifika

eğitiminin tamamını test etmenin aşırı iddialı bir hedef olup programın bütçe sınırları içinde yapılabilir olmadığı kabul edilmektedir. Paydaşlar projenin finansal ve bürokratik yönetimindeki eksikliklerinin de farkındadır ve bu da denetim sonucunda belirli bütçe kesintisi yapılmasına yol açmıştır. Görüşülen kişiler gelecekte böyle iddialı eğitim faaliyetleri öngörmeyeceklerini ya da faaliyetleri programın finansal ve idari kurallarını daha fazla gözeterek tasarlayacaklarını

- **Ortakların ortak ilgi ve deneyimleri güçlüdür. Ortaklar aynı zamanda sahadaki ihtiyaçların ve neyin eksik olduğunu da farkında olmuşlardır.**
 - **Proje ortakları oturmuş ve deneyimli kuruluşlar olup ortaya konulan hedefi gerçekleştirmek için gerekli kaynaklara ve kapasiteye sahiptir.**
- **Proje ekibi projeden çıkan dersler üzerinde düşünmüş, takip anlamında birlikte başka yeni projeler geliştirmeye başlamıştır.**

Erasmus+ Gençlik Projelerinin Kanıta Dayalı Analizi

belirtmiştir. Çıktıya ve gençlerin katılımına öncelik tanıdıklarını, finansal ve idari kuralları ve yönetmelikleri izlemekte kendilerine sınırlar getiren güçlüklerle karşılaştıklarını kabul etmektedirler.

ÖRNEK VAKA #6

Özet:

Proje, gençlikle ilgili konularda çalışan sosyal girişimcilerin Etki Analizine daha analitik bir yaklaşım geliştirmelerine yardımcı

Proje, gençlikle ilgili konularda çalışan sosyal girişimcilerin Etki Analizine daha analitik bir yaklaşım geliştirmelerine yardımcı olacak özel bir araç sağlamayı amaçlamıştır.

olacak özel bir araç sağlamayı amaçlamıştır. Katılımcıların sosyal etki analizi kapasitesi proje faaliyetleriyle geliştirilmiştir. Özel bir Etki Düşünme Yaklaşımı geliştirilmiş, bir eğitim içeriği

hazırlanmış ve koçluk faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

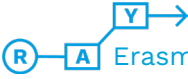
Projenin yenilikçi yanı, “Etkinizi Azamiye Çıkarın: Sosyal Girişimciler için Kılavuz” başlıklı belgeye yapılan özel vurgudur. Bu kılavuz, gençlik çalışmalarında etkinin azami seviyeye çıkarılmasına odaklanan ilk pratik araçtır. Proje gerek metodoloji gerekse pratik rehber oluşturması açısından yenilikçiliği teşvik etmiştir.

Bağlam ve Hedefler:

Projenin bağlamı “yeni başlayan genç sosyal girişimcilerde büyük potansiyel vardır, ama deneyim yoktur” sözüyle özetlenebilir. Yeterli rehberlik ve destek olmadıkça bu kişilerin başarısızlık riskiyle karşılaşacakları düşünülmektedir. Ayrıca, çoğu kez gözleendiği gibi gençler tarafından başlatılan işler “sosyal etkinin izlenmesinden” çok “kendi iş modellerine ve finansman bulmaya” odaklanmaktadır.

Proje ortakları kendi alanlarında hayli aktiftir ve sosyal projelerde önemli bir deneyim sahibidir. “Sosyal girişimcilik kavramının gençlerin durumunu güçlendirmede alternatif bir yol olabileceği” inancıyla sosyal etkinin yönetilmesinde kapsamlı araçların ve pratik bir yaklaşımın olmadığını tespit etmişler ve bunları kuruluşun operasyon planına ve yönetimine dâhil etmişlerdir.

Etki değerlendirmesiyle ilgili mevcut yaklaşımların ve materyallerin –rehberler dâhil- etki değerlendirmesine ve veri toplanmasına odaklandığı, ancak iki önemli öğeyi kapsamadığı belirlenmiştir: paydaşların katılımı ve sosyal etkinin azamiye çıkartılması.

Projenin genel amacı, “toplumsal sorunların çözümünde sürdürülebilir ve güvenilir bir araç olarak sosyal girişimciliğin güçlendirilmesi” ve “sosyal etki analizi kapasitelerini geliştirerek genç sosyal girişimcilerin daha etkili hale getirilmeleri”dir. Proje bu amaca yönelik olarak etkilerini azamiye çıkarmalarında, mümkün olduğu kadar fazla etki yaratmak üzere kaynakları mümkün olduğunca iyi tahsis etmelerinde kendilerine yardımcı olacak, beklenen sonuçları ölçüp izlemelerini sağlayacak bir yaklaşım ve pratik araç geliştirmeyi amaçlamıştır.

Yaklaşım, faaliyetlerin tasarımında ve etkinin azamiye çıkarılmasında verilecek kararlara temel olacak verilerin nasıl kullanılacağına odaklanmış ve birtakım tavsiyeler geliştirmiştir: Değiştirmek, durmak ya da ölçek büyütmek. Proje, eldeki kaynaklarla mümkün olduğu kadar büyük pozitif etki yaratmaya odaklanırken Etki Düşüncesini kavramsallaştırmıştır. ‘Etki’ kavramı, sosyal girişimcilerin faaliyetleri sonucunda insanların yaşamında bireysel ya da örgütsel düzeyde, doğrudan ya da dolaylı olarak gerçekleşen değişiklikler olarak tanımlanmıştır.

Bu yaklaşımdaki veri toplama, geniş anlamda daha çok operasyonel kararlara bilgi girdisi sağlanmasına, ürün ve hizmetlerin tasarımının iyileştirilmesine ve etkide zaman içinde meydana gelen değişiklikleri bildirme kapasitesine yöneltilmiştir. ‘Yeterince iyi’ verilerin toplanmasına odaklanma özendirilmektedir. Burada kastedilen, kararlara bilgi girdisi sağlama ve geri bildirim verileri yanıtarda değişimi gözetilen bir kültürü özendirme açısından “yeterince iyi” verilerdir.

Yaklaşım ve çıktılar:

Projede geliştirilen Etki Düşüncesi Yaklaşımı, pratik, adım adım ilerleyen bir metodoloji sunmaktadır. Bu metodoloji, sosyal girişimcilerin (ve başta küçük ölçekli sivil toplum kuruluşları olmak üzere diğer paydaşların) etkiyi ve paydaş katılımını proje/faaliyet tasarım aşamasından başlayarak yönetmeye özendirilmektedir. Aynı yaklaşım ayrıca karar verme süreçlerinde temel alınacak verilerin toplanması ve kullanılması konusunda da rehberlik sunmaktadır. Projenin önemli bir boyutu da sosyal etki analizi okuryazarlığının ve sosyal etkiye ilişkin verilerin

özendirilmesidir.

Proje kapsamında geliştirilen materyaller, başka bir deyişle İhtiyaç Analizi Raporu, Etki Düşünme Çerçevesi, eğitim içeriği, “Etkiyi Azamiye Çıkarın” rehberi ve faaliyet raporu olmak üzere fikri çıktılar, bunların hepsi yararlanıcıların sosyal etki maksimizasyonuna yönelik yaklaşımlarını sistematik biçimde planlayıp uygulayabilmelerini sağlama amacına yöneliktir.

Sonuçlar ve etki:

Proje sosyal girişimcilere etkilerini azamiye çıkarmaları açısından son derece somut, basit ve yenilikçi araçlar sunmaktadır. Proje çıktılarının, paydaşlarla ilişkilene, veri toplama ve faaliyetleri azami etki açısından tasarlama (ya da değiştirme) gibi alanlarda kullanıcılara yardımcı olması gerekir.

“Etkinizi Bilin” programı Türkiye’de ve Estonya’da kendi türünün bir ilki olarak uygulanmıştır. Bu kapsamda sosyal girişimcilere etki değerlendirmesinin nasıl planlanacağı, gerekli verilerin nasıl toplanacağı, kuruluştaki karar verme süreçlerinde destekleyici bir bilgi kaynağı olarak buna nasıl yer verileceği gibi konularda

eğitim verilmiş, yol göstericilik yapılmıştır.

Proje sosyal girişimcilere etkilerini azamiye çıkarmaları açısından son derece somut, basit ve yenilikçi araçlar sunmaktadır.

Proje çıktıları başta hedeflenenin ötesine geçmiştir. Çıktılar, Türkiye’deki

örgün eğitim kurumlarında, özellikle yükseköğrenim kurumlarında farklı ders müfredatlarının bir parçası olarak kullanılmaktadır. Eylül 2019’de sosyal girişimcilikle ilgili bir ders kitabının projeye katılanlar tarafından hazırlanacağı belirtilmektedir ve bunun da projenin etkisini artırması beklenmektedir.

Projenin ana etkisinin kavramsal çerçeve üzerinde gözlemlendiği görülmektedir. Görüşülen kişilerden birinin belirttiği gibi, katılımcılar projenin başlangıcında “ölçme” çerçevesinde düşünmeye daha eğilimliken projenin sonlarına doğru etki yönetiminin daha fazla farkına varmışlar ve daha etki yönelimli konuma gelmişlerdir.

Başarı faktörleri:

Proje en başından itibaren üst düzeyde profesyonel ve hayli deneyimli kuruluşlar ve bir ekip tarafından tasarlanıp uygulanmıştır. Projenin temel başarı faktörleri olarak şunlar görülmektedir:

- Paydaş katılımı, açık ve yerleşik iletişim ve geri bildirim kanallarının proje boyunca süreklilik taşıması;
 - Kapsamlı bir ihtiyaç analizi ve mevcut durum kontrolü;
 - Proje ortaklarının yüksek düzeyde kararlılığı ve paydaşlarca güçlü bir sahiplenme anlayışı. Katılımcılar, kısa bir zaman süresi içinde, pasif alıcılardan projenin aktif sahiplenicilerine ve üreticilerine dönüşmüştür. Bu dönüşüm projenin başarısına önemli bir katkıda bulunmuştur;
 - Ortaklardan her birinin farklı bir uzmanlık alanında katkıda bulunması ve bu çeşitliliğin uyumlu bir yaklaşımda bütünleşmesi sonucunda her ortağın katkısının ek değer kazanması;
 - Yüz yüze görüşmelerin ve kişisel temaların sayısı ve proje ekibi içinde üst düzey güven ortamı sağlanması.
- **Açık ve yerleşik iletişim ve geri bildirim kanallarının proje boyunca süreklilik taşıması.**
 - **Kapsamlı bir ihtiyaç analizi ve mevcut durum kontrolü.**
 - **Proje ortaklarının yüksek düzeyde kararlılığı ve paydaşlarca güçlü bir sahiplenme anlayışı.**
 - **Ortaklardan her birinin farklı bir uzmanlık alanında katkıda bulunması.**
 - **Proje ekibi içinde üst düzey güven ortamı sağlanması.**

Ancak, projede planlandığı gibi gitmeyen ya da kimi durumlarda işlerliği olmadığı görülen konular, yaklaşımlar ve yöntemler de olmuştur. Bunun en açık örneği mentörlük ve koçluk için moodle platformunun kullanılmasıdır. Bu çevrimiçi mentörlük yaklaşımı başta yenilikçi görünmesine ve proje uygulamasının ayrılmaz bir parçası haline getirilmesine rağmen görüşülen kişilerden biri katılımcıların bu yaklaşımdan memnun olmadıklarını ve kullanmadıklarını belirtmiştir. Böylelikle mentörlük ve koçluk konularında bir yeniden düzenlemeye gitme gerekliliği ortaya çıkmış, bunun da sonuçta daha çok çevrim dışı ve yüz yüze olması gerektiği belirlenmiştir. Görüşülen kişilerin

belirttiklerine göre proje tasarımında teknolojiye biraz fazla ağırlık verilmiştir ve katılımcıların ifadelerine göre geleneksel çevrim dışı yöntemlere duyulan ihtiyaç gözden kaçırılmıştır.

Görüşülen kişilerin belirttiklerine göre proje tasarımında teknolojiye biraz fazla ağırlık verilmiştir ve katılımcıların ifadelerine göre geleneksel çevrim dışı yöntemlere duyulan ihtiyaç gözden kaçırılmıştır.

Kendileriyle görüşülen kişiler ayrıca teknolojik boyutu bu denli güçlü olan bir proje tasarımında üst düzey teknolojik desteğin de temel önem taşıdığını belirtmiştir.

Aynı projeyi yeniden uygulamaları durumunda bu kez teknoloji yönetiminde uzman bir ortağı da sürece dâhil edeceklerini açıkça belirtmişlerdir.

Görüşülen kişilerin ileri sürdüklerine göre, pratik ve somut bir rehber hazırlandığında bu tür yenilikçi yaklaşımlarda kullanıcının bu rehberden yararlanmak için ne gibi bir çaba göstermesi gerektiğini doğru biçimde belirlemenin de gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Bu projede, proje ekibinin ortalama kullanıcının

Bu projede, proje ekibinin ortalama kullanıcının rehberi kullanmak için göstereceği çabayı olduğundan fazla gördüğü ortaya çıkmıştır. Güvenilir ve uygulanabilir bir rehber hazırlanmasına önem ve öncelik tanınmış, ancak kullanıcıların bu rehberle yönelik ilk tepkisi rehberin “fazla akademik” bulunması olmuştur.

rehberi kullanmak için göstereceği çabayı olduğundan fazla gördüğü ortaya çıkmıştır. Güvenilir ve uygulanabilir bir rehber hazırlanmasına önem ve öncelik tanınmış, ancak kullanıcıların bu rehberle yönelik ilk tepkisi rehberin “fazla akademik” bulunması olmuştur. Görüşülen kişilerden

biri kullanıcıların kılavuzu anlamaya, inceleyip denemeye zaman ve enerji harcamaya istekli olmadıklarını, daha çok tak ve çalıştır yaklaşımıyla hemen yararlanabilecekleri bir yaklaşım beklediklerini belirtmiştir. Bu nedenle ekip, rehberi anlatmak, hatta nasıl kullanılacağına ilişkin ek eğitimler düzenlemek zorunda kalmıştır. Bu da ancak ortakların fazladan çaba gerektiren katkılarıyla mümkün olabilmektedir.

Sonuçlar

Bu raporda sunulan altı vaka çalışması, RAY-INNO araştırmasının beş temel araştırma sorusu açısından belli başlı kimi gözlemlerin özetlenmesini mümkün kılmaktadır. Bir kez daha hatırlatmak gerekirse, bu altı vaka çalışmasının hiçbiri örnek uygulamaların değişimi amaçlı Stratejik Ortaklık projesi mahiyetinde olmadığı tekrarlanmalıdır. Dolayısıyla, burada sunulan sonuçlar yalnızca ulus ötesi Stratejik Ortaklık projelerinin “yenilikçilik” potansiyeliyle ilişkili olarak ele alınmalıdır.

Seçilmiş ulus ötesi Stratejik Ortaklık projelerinin kendi projeleri bağlamında yeniliği nasıl tanımladıkları sorusu sorulduğunda çeşitli yaklaşımlar gözlemlenebilmektedir. Bu açıdan bakıldığında yenilikçi özelliklerin, projenin temasına, projenin ortaya koyduğu **çıkıya, uygulama yollarına** ya da kullanılan **yöntemlere** atfedilmesi mümkündür. Örneğin bazı projeler, proje yeni bir kavramı (örneğin biyomimikri) gençler açısından anlamlı başka bir kavramla (örneğin girişimcilik) bir araya getirdiği ölçüde proje temasını yenilikçi saymaktadır. Başka projeler ise, “sosyal sirk platformu” ya da “işitme engelli turist rehberleri için eğitim programı” örneklerinde olduğu gibi, kendi çıktılarını yenilikçi olarak görmektedir. Bu vakalardan ilkinde, ortak kuruluşların hâlihazırdaki deneyimleri bir havuzda toplanarak gençlik çalışması pratiklerinin etkilerini çoğaltmak ve yaymak üzere daha geniş kamuoyuna sunulmuştur. İkincisinde ise, projenin temasıyla ilgili bir eğitim müfredatının bulunmadığı tespit edilmiş, gençler, bu örnekte işitme engelli gençler açısından yeni bir fırsat oluşturmak üzere bir müfredat hazırlanarak (sınırlı bir ölçüde olmak üzere) test edilmiştir.

Uygulamanın yenilikçi sayıldığı vakalarda, hali hazırda mevcut kimi yaklaşımların yenilik gerektiren yeni alanlara uygulanmakta olduğunu gözlemlemek mümkündür. Oyunlar, enerji vericiler, buz kırıcılar ve simülasyonlar dâhil olmak üzere gençlik çalışanları ve eğiticiler tarafından yaygın olarak kullanılan formel olmayan eğitim yaklaşımları benimsenmiş ve özel bir hedef grup olarak mülteciler için kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Dolayısıyla, incelenen proje gerek ne yapıldığı (gençlik çalışması ve mülteciler) gerekse nasıl yapıldığı (mültecilerle çalışırken örgün olmayan eğitim ve öğrenmeye

başvurulması) açısından yenilik getirmiştir. Son olarak, yöntemlerin yenilikçi sayıldığı vakalarda, örneğin sosyal girişimcilğe topluluk medyasını uygulayan projede toplumsal konuların ele alınmasında farklı yaklaşımların ve yöntemlerin bir araya getirildiğini görmek mümkündür. Başka bir deyişle, topluluk medyası yöntemleri sosyal girişimcilği, topluluk medyası yöntemleri ise sosyal girişimcilği özendirmek ve mümkün kılmak için uygulanmakta, bu da bir topluluk duygusu yaratarak girişimlerin daha fazla sahiplenilmesini sağlamakta, güçlendirmektedir.

Seçilen ulus ötesi Stratejik Ortaklıkların yenilikçiliğın gelişmesine nasıl destek verdikleri söz konusu olduğunda **proje konsorsiyumlarının** burada önemli bir etken olduğu görülmektedir. Projelerin çoğunda, kendi yerel bağlamlarında projeye aynı konuda/temada çalışmakta olan ortaklar yer almaktadır. Gene vakaların çoğunda, projelerin yenilikçi yönleri proje ortakları tarafından birlikte tartışılmakta ve belirlenmektedir. Bu çabada etraflı ihtiyaç analizi, inceleme gezileri, halen birlikte çalışıyor olmanın deneyimleri, vb. söz konusudur. Ortaklar arasındaki iş bölümü birçok örnekte proje başladıktan sonra yeniden ele alınması gereken bir konu olarak öne çıkmasına rağmen, yenilikçiliğın ilişkin sağlıklı bir iletişim kurma ve ortak bir anlayışa ulaşma çabaları konsorsiyumların ortakların rollerini yeniden tanımlamalarına ve hemen hemen tüm faaliyetlerin planlandığı gibi gerçekleşmesini sağlayacak bir mutabakata ulaşmalarına yardımcı olmuştur.

Projenin gerçekleşmesi açısından özel uzmanlıkları olan kimi ortak kuruluşlar da (örneğin iletişim teknolojileri uzmanları, eğitim uzmanları) projenin belirli amaçlarına hizmet etmek üzere konsorsiyumlarda yer almıştır. Bu gibi durumlarda projelerin uzmanlaşmış ortaklar üzerinde de bu kuruluşların vizyonlarının çalıştıkları özel alanların ötesine geçecek şekilde genişlemesi gibi, olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Ayrıca pek çok proje, uygulama sırasında değerlendirme ve geri bildirim mekanizmaları geliştirmiştir. Bu mekanizmalarla çıktılarının kalitesi değerlendirilmiş, proje çıktılarının gençler üzerindeki etkisi ortaya konulmuş ve projenin çıktılardan hareketle hedef grubun daha ileri ihtiyaçları belirlenmiştir.

Ancak, bunların dışında belirtmek gerekirse, projelerdeki kimi ortaklar diğerleri kadar aktif olmamış, bu durum özellikle koordinatör kuruluşun aktif olmayan ortakları projeye katmak için daha çok çaba harcamasını gerektirmiştir.

Yeniliğin desteklenmesi arayışının bir başka yönü de sürekli geri bildirim döngüsüdür. Vaka çalışmalarında incelenen projelerin çoğunda ilgili, bilgili ve süreci sahiptenen paydaş danışma grupları yer almıştır. Bu danışman gruplar projenin farklı aşamalarında yer almış, projeye ve çıktılara yönelik üst düzey bir sahipleniş sergilemiştir. Sürekli değerlendirme ve geri bildirim mekanizmaları aracılığıyla tüm projeler üst kalite düzeyine ulaşabilmiş ve sahadaki gerçekliklerle bağını sürdürebilmiştir. Analizi yapılan çeşitli örneklerde danışma grupları kendi saha deneyimleri ve uzmanlıkları temelinde gerçeklik kontrolleri sağlamıştır. Özellikle uygulama sahasından gelen bu kontroller sayesinde projelerin ve çıktılarının yukarıdan aşağı olmaması, akademik bakış açısından tasarlanmaması ve sahada olup bitenlerden kopuk kalmaması sağlanmıştır. Tanımlanmış bir danışma kurulunun olmadığı durumlarda ise, projenin doğrudan katılımcısı olmayan kurumlar, kuruluşlar ve kişilerden bir tür geri bildirim alabilmek için çeşitli çoğaltıcı etkinlik kullanılmıştır.

Ulus ötesi Stratejik Ortaklıkların sonuçları, yani fikri çıktılar genel olarak nasıl paylaşılmıştır sorusuna gelindiğinde; çoğunlukla çevrimiçi platformların ve çoğaltıcı etkinliklerin kullanıldığını söylemek mümkündür. Sirk Etkisi ve Girişimciler için Biyomimikri, topluluk medyası ve web siteleri gibi çevrimiçi platformlar yalnızca yararlanıcılara enformasyon, bilgi, beceri ve destek sağlamakla kalmamış, aynı zamanda proje çıktılarının daha geniş kitlelere ulaşması açısından bir fırsat olarak görülmüştür. Bu açıdan alındığında söz konusu platformlar potansiyel etki alanına ulaşmak için en az üç farklı dilde hazırlanmış ve sunulmuştur. Ayrıca, bu platformlar yalnızca proje ortakları tarafından tasarlanıp geliştirilmemiş, yararlanıcılar/katılımcılar da kısa eğitim videoları gibi materyallerin hazırlanmasında aktif olarak rol almışlardır.

Proje çıktılarının paylaşılmasında bir başka yol olan çoğaltıcı

etkinlikler büyük bir çeşitlilik göstermektedir. Projenin temasına göre bu etkinlikler eğitimler, inceleme gezileri, çalıştaylar, seminerler, festivaller, konserler, sergiler vb. biçimlerde gerçekleştirilmiştir. Aralarından kimileri gerek projelerin katılımcılarına gerekse daha geniş kamuoyuna yönelik olmak üzere doğrudan proje ortakları tarafından düzenlenmiştir. Verilebilecek örnekler arasında sosyal sirk ya da biyomimikri çalıştayları, projelerde geliştirilen eğitim müfredatı ya da modülleri doğrultusunda gerçekleştirilen eğitimler (örneğin işaret dilinden turist rehberliği mesleki eğitimi, etkinizi bilin programı, vb. gibi) ve gönüllülerle proje katılımcıları tarafından düzenlenen çoğaltıcı etkinlikler yer almaktadır. Bunlara ek olarak, farklı kurumlar/kuruluşlar tarafından düzenlenen çoğaltıcı etkinlikler de vardır ve proje ekibi üyeleri proje çıktılarını paylaşmak üzere bu etkinliklerde yer almıştır. Proje ekibinin bir üniversite tarafından düzenlenen girişimcilik yarışmasına katılması buna bir örnektir.

Ortaya çıkan ilginç bir husus da kimi vakalarda proje sonuçlarının daha ileri düzeyde yaygınlaştırılması ihtiyacının uygulama aşaması boyunca belirlenmiş olmasıdır. Böyle bir ihtiyaç belirlendiğinde proje ekiplerinin, örneğin farklı kuruluşlar ya da kurumlarla iş birliği yaparak söz konusu faaliyetleri geliştirmenin yollarını bulmaları da olumlu bir etkidir. Örneğin; Gençlik ve Spor Bakanlığı gençlik kamplarına biyomimikri çalıştaylarının da dâhil edilmesidir. Dolayısıyla, diğer kurumlar ve kuruluşlarla iş birliği ve ortaklıkların, projelerin dışı etkisini artıran bir faktör olduğu ortaya çıkmıştır. Bu tür iş birliği fırsatları yalnızca projelerin uygulanması sırasında gerçekleştirilmekle kalmamış, aynı zamanda gelecekteki iş birlikleri için de bir olasılık olarak öne çıkmıştır. Örneğin, projelerden en az ikisinde Millî Eğitim Bakanlığı temsilcileri konuya ve projelerde üretilen eğitim materyallerine ilgi göstermiştir. Ayrıca, bir noktanın daha tespiti mümkündür: Bütün bu etkenler sonucunda bu raporun örneklemindeki ulus ötesi Stratejik Ortaklık projelerinin çoğu, projenin başvuru aşamasında öngörülenlerden daha fazla çoğaltıcı ve yaygınlaştırma faaliyeti gerçekleştirmeyi başarmıştır. Yukarıda belirtilen danışma gruplarının yaygınlaştırma açısından da önem

taşıdıkları ortaya çıkmıştır. Hemen hemen tüm projeler danışma gruplarını aktif biçimde sürece kattığından, bu kişiler projelerin sahiplenilmesini artırmış ve çıktılarının daha geniş kesimlere yaygınlaştırılmasında kritik rol oynamıştır. Farklı paydaşların en başından itibaren projelerin tüm yönlerine daha fazla katılmaları, pratik-araştırma diyalogunu güçlendirerek kaliteyi güvence altına almakta ve projelerin yukarıdan aşağıya işlenmesini önlemiştir.

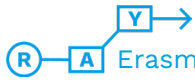
Paylaşım yaklaşımlarının yeterliliği söz konusu olduğunda projelerin çıktılarının paylaşılmasında kullanılan yöntemlerin etkili oldukları görülmüştür. Çoğaltıcı ve yaygınlaştırma etkinlikleri çeşitlilik ve çeşitlilik sergilediğinden, proje ekiplerinin amaçları açısından en uygun ve etkili yöntemleri benimsediklerini söylemek mümkündür. Yaygınlaştırma ve çoğaltıcı etkinliklerinin önemli bir yönü de gençlik sektörünün ötesindeki temsilcilerin kapsanmasıdır. Öğrenci derneklerinin, meslek kuruluşlarının, üniversitelerin ve toplumsal hareketlerin (kadınlar, mülteciler ve çevre) temsilcileri gibi farklı toplumsal aktörlerin kapsanması sonucunda paylaşım süreçleri daha geniş ve farklı kesimlere ulaşmada başarı kazanmıştır. Platformlar ve çevrimiçi kurslar gibi çevrimiçi çıktılar söz konusu olduğunda bile eğitim içeriği ile eğitim pratiği arasında bağlantı oluşturacak ek paylaşım faaliyetleri düzenlenmiştir. Dolayısıyla, özellikle çevrimiçi çıktılar için geçerli olmak üzere, proje ekipleri yalnızca araç yaratıp bunların kullanımını ilgilenen yararlanıcıların kendi kararına bırakmakla yetinmemiş, özellikle özel etkinlikler aracılığıyla bunların yaygınlaşmasını ve fiilen kullanılmasını sağlamaya çalışmıştır.

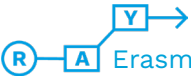
Yeniliğin, belirli bir projeyi yürüten ortaklığın ötesinde, projenin özel gençlik çalışması bağlamı ve daha geniş anlamda gençlik sektörü üzerinde nasıl bir etkisi olduğu sorusuna gelince, gözlemlendiği kadarıyla tüm projeler belirli bir toplumsal ihtiyaç temelinde geliştirilmiştir ve bunun gerek gençlik çalışmasına gerekse gençliğin ötesindeki sektörlerle uzanan önemli bir etkisi olmuştur. Projeler, mülteci dalgası, kamusal ve özel medya kanallarının ötesine geçen enformasyon ve bilgi değişimine duyulan ihtiyaç, çevre ve engellilik gibi toplumsal gerçekliğin önemli

birer parçasını oluşturan olguları ele almıştır. İncelenen projelerden özellikle biri gençlik kuruluşlarının çalışmalarının toplumsal değerine ve etki analizine yönelmiştir ki bu daha ileri düzeyde kabul ve kaynak sağlanması arayışları açısından kritik önemdedir. Bütün bu konular hemen hemen toplumun tümü ve gençlik çalışması sektörü açısından anlam taşıdığından, yenilikçi çıktılar, ortaklık ötesindeki tüm aktörlerce yararlı ve ilginç bulunmuştur. Örneğin mülteciler söz konusu olduğunda, gündelik çalışmalarda bu konuyla ilgilenme zorunluluğu olduğundan, yenilikçi çıktılar daha geniş anlamıyla gençlik sektörüne ve daha ötesine ilginç gelmiştir. Biyomimikri projesinin çıktıları da farklı hedef gruplara uyarlanabileceğinden proje gençlik çalışmasının ötesine geçerek örgün yükseköğretim sisteminin ihtiyaçlarına da hitap edebilmiştir. “Reach out” projesinin yaygın eğitim kılavuzlarıyla ilgili çıktıları da eğitim ve sağlık sektörleri tarafından ilgiyle karşılanmış, değerli bulunmuş ve yaygın biçimde kullanılmıştır. Topluluk Medyası ve Sosyal Girişimcilik projesi yaklaşımı, bu konularla ilgilenen her grup tarafından ilgiyle karşılanmıştır. Dolayısıyla, projenin çıktıları, bir topluluk anlayışı yaratabilecek ve toplumsal sorunları ele alması gereken herhangi bir gençlik çalışması aktörü üzerinde etkili olduğu gibi, bu etki kadın girişimleri ve mülteci destek grupları gibi başka gruplara kadar uzanmıştır. Kısacası, gündelik konularla ilgilenen projeler gençlik sektörünün gerek içinden gerekse dışından başka aktörler için de anlam taşımıştır. Projelerin yenilikçi sonuçlarının uyarlanabilir oluşu, farklı grupların yeniliği alıp bunu kendi ölçek ve ortamlarında kullanabilmesini mümkün kılmıştır.

Son olarak, **proje sonuçlarının belirli bir projenin ötesinde gençlik çalışması ve gençlik politikası söylemlerine başarılı biçimde intikaline en fazla katkıda bulunan yönlere** gelindiğinde farklılaşmış bir tablo görülmektedir. İlk olarak, gençlik çalışmasıyla bağlantısı olmakla birlikte, kimi projelerin özgün tasarımı, sonuçların gençlik çalışmasına aktarılması konusunu doğrudan göz önüne almamıştır. Bazı projelerde mevcut olmayan bu bağlantı, proje uygulama sürecinde belirlenmiş, çıktıların gençlik gruplarına ve kuruluşlarına iletilmesi için ek faaliyetler düzenlenmiştir. Diğerlerinde gençlik çalışması geniş biçimde tanımlanmış

ve gençlerin hedef alınması sonuçların gençlik çalışmasına aktarılmasında önemli bir öge sayılmıştır. İkincisi, proje temaları sonuçların gençlik çalışmasına aktarımında bir etken olarak işlev görmüştür. Temalar çoğu kez ilgili gündelik meselelerden kaynaklanmaktadır. Gündelik etkinlikleri açısından gençlik çalışması alanıyla gençlik çalışmasının dışındaki aktörleri birbiriyle ilişkilendiren bu temalar, gençlik çalışması aktörlerinin proje yaklaşımıyla kolayca ilişkilenebilmelerine yardımcı olmuştur. Üçüncüsü, çıktılarının farklı yerel, ulusal ve bölgesel gerçeklere ve farklı sektörlerle uyulanabilir oluşu da önemli bir husustur. Çıktılar belirli bir gruba ya da bağlama göre şekillendirilmemiştir ve bunların, gerekli değişikliklerle, farklı ortamlarda çalışan farklı gruplar tarafından uygulanması mümkündür. Dördüncüsü, projelerin tasarımında bilimsel bir yaklaşımın benimsenmiş olması belirleyici bir başarı etkenidir. Bilimsel yönü ve yaklaşımı olan projeler, örneğin kapsamlı masa başı çalışması, keşfe yönelik araştırma, iyi tasarlanmış ihtiyaç analizi içeren ve ortakların daha önceki deneyimlerinden yararlanan projelerin çıktıları daha kaliteli olmuş ve bu çıktılar gerek gençlik çalışması gerekse onun ötesindeki sektörler tarafından kabul görmüştür. Bilimsel yaklaşımların aynı zamanda eldeki kaynakların proje tarafından etkin ve verimli biçimde kullanılmasını sağladığı da görülmektedir. Son olarak, konsorsiyumların bileşiminin de önemli bir etken olduğunu belirtmek gerekir. Ortaklar, Türkiye'deki hukuksal ve bürokratik engeller karşısında üst düzeyde esneklik ortaya koyabilmiştir. Projedeki ortakların sahiplenme ve deneyim düzeylerinin, çoğu kez ek kaynak olmadan ek giderleri ve görevleri de göze alarak projeleri sonuna kadar götürmelerini sağladığı görülmektedir. Bu durum sağlıklı bir iletişim sağlanması açısından ek çabaları gerektirse bile, proje konsorsiyumları birlikte başarılı bir iş yapmanın yollarını bulabilmiştir.

Ana Eylem 2'nin Etkisiyle İlgili Araştırma Projesi: Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İş Birliği (RAY-INNO)

Ülke Raporu – Türkiye

Yayınlayan: Türkiye Ulusal Ajansı, Program İzleme Koordinatörlüğü

Tasarım: Türkiye Ulusal Ajansı, İletişim Koordinatörlüğü

bilgi@ua.gov.tr

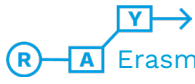
www.ua.gov.tr

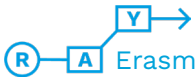
Yazarlar: Yard. Doç. Dr. Asuman GÖKSEL, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Doç. Dr. Özgehan ŞENYUVA, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Kasım 2019

Erasmus+/Gençlik Programı'nın Araştırmaya Dayalı Analizi - RAY Network

“Bu araştırma proje T.C. Dışişleri Bakanlığı, AB Başkanlığı, Türkiye Ulusal Ajansı'nca (<http://www.ua.gov.tr>) yürütülen Erasmus+ Gençlik Programı kapsamında gerçekleştirilmiştir. Burada yer alan içerik, sadece yazarların görüşlerini yansıtır ve Ulusal Ajans veya Avrupa Komisyonu burada yer alan bilgilerin herhangi bir şekilde kullanımından sorumlu tutulamaz.”

Erasmus+ Gençlik Projelerinin Kanıta Dayalı Analizi

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
Avrupa Birliği Başkanlığı
TÜRKİYE ULUSAL AJANSI

Ehlibeyt Mah. Mevlana Bulvarı
No: 181, 06520 Çankaya / Ankara
T +90 312 409 60 00
F +90 312 409 60 09
bilgi@ua.gov.tr

www.ua.gov.tr

@ulusalajans